AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OP

JAWNE

POUFNE

Egz. nr ... 1

Płk doc.dr hab. Romuald MAŃKOWSKI

ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE I TYŁOWE W DOWODZENIU LOTNICTWEM SIŁ ZBROJNYCH

CZĘŚĆ III - Związek operacyjno-taktyczny lotnictwa

/opracowanie teoretyczne/

WARSZAWA 1990

A K A D E M I A O B R O N Y N A R O D O W E J

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OP

JAWNE

POUFNE

Egz.nr..1..

płk doc.dr hab.Romuald MAŃKOWSKI

ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE I TYŁOWE W DOWODZENIU LOTNICTWEM SIŁ ZBROJNYCH

CZĘŚĆ III - Związek operacyjno-taktyczny lotnictwa

/opracowanie teoretyczne/

Archiwum
Przekazane na JAWNE
28.01.2003 Jan Kalinowski

W A R S Z A W A 1990 rok

SPIS TREŚCI

Wstęp

Niniejsze opracowanie stanowiące część pierwszą studium teoretycznego: "Zabezpieczenie techniczne i tyłowe w dowodzeniu lotnictwem sił zbrojnych", traktuje o problemach kierowania /dowodzenia, zarządzania/ realizacją zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego lotnictwa. W szczególności zagadnienia zawarte w opracowaniu dotyczą teoretycznych podstaw przedsięwzięć realizowanych przez zastępcę dowódcy związku operacyjno-taktycznego lotnictwa do spraw techniki i zaopatrzenia i podległych mu oficerów w okresie organizacji /wypracowania decyzji tyłowej/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego tego związku.

Studium to opracowane zostało w okresie dokonujących się zmian restrukturyzacyjnych w lotnictwie. Stąd też mogą wystąpić w nim pewne niedomówienia i brak jednoznacznego stwierdzenia. Dotyczy to głównie podległości związku operacyjno-taktycznego lotnictwa w okresie prowadzenia działań bojowych na obszarze kraju, a w związku z tym i kierunku otrzymywania zadań od przełożonych /dowódca frontu, kwatermistrz i zastępca do spraw technicznych frontu czy też dowódca wojsk lotniczych i obrony powietrznej, zastępca dowódcy wojsk lotniczych i obrony powietrznej do spraw techniki i zaopatrzenia.

Autor studium decydując się na jego opracowanie przy braku jednoznaczności w wyżej przedstawionym problemie uważa, że to, skąd związek operacyjno-taktyczny lotnictwa otrzymywać będzie zadanie nie wpłynie znacząco na proces organizacji działań w tym związku. Bowiem niezależnie skąd to zadanie dowódca związku operacyjno-taktycznego lotnictwa otrzyma, proces organizacji zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych tego związku będzie przebiegał zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami w tym zakresie.

Treść opracowania zawarta została w czterech rozdziałach.

W rozdziale pierwszym przedstawiono zakres przedmiotowy zabezpieczenia technicznego i tyłowego na szczeblu związku operacyjno-taktycznego lotnictwa.

W rozdziale drugim omówiono rolę i miejsce kierowania procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego w dowodzeniu związkiem operacyjno-taktycznym lotnictwa.

Rozdział trzeci zawiera treści dotyczące działalności dowództwa i sztabu związku operacyjno-taktycznego lotnictwa w

procesie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym tego związku, czyli w całościowym cyklu dowodzenia tym związkiem.

W czwartym rozdziale przedstawiono przedsięwzięcia realizowane w poszczególnych etapach cyklu organizacyjnego zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego lotnictwa przez zastępcę do spraw techniki i zaopatrzenia oraz podległych mu oficerów.

Zbiór dokumentów kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym związku operacyjno-taktycznego lotnictwa oraz ich układ i treść zawarty został w oddzielnym opracowaniu na temat: "Układ i treść dokumentów zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego lotnictwa".

1. ZAKRES PRZEDMIOTOWY ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO ZWIĄZKU OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO LOTNICTWA.

Zabezpieczenie wojsk całych sił zbrojnych, tj.wszystkich rodzajów i na każdym szczeblu organizacyjnym jest obiektywnie występującą koniecznością, stanowiącą jedną z zasad walki zbrojnej.[1/]

Istotą zabezpieczenia jest całościowa realizacja /planowanie, organizowanie i wykonywanie/ ogółu specjalistycznych przedsięwzięć, polegających na rozpoznawaniu i najkorzystniejszym dla wojsk własnych kształtowaniu wszystkich składników walki zbrojnej.[2/]

Celem zabezpieczenia jest z jednej strony umożliwienie i maksymalne ułatwienie przygotowania i wykonywania zadań bojowych przez wojska własne, a z drugiej - wyeliminowanie /ograniczenie, powiadomienie o możliwości/niekorzystnego oddziaływania na wojska własne pozostałych składników walki zbrojnej /nieprzyjaciela i czynników geofizycznych/.[3/]

Właśnie ze względu na dużą ilość, a przede wszystkim różnorodność czynników walki zbrojnej, wystąpiła konieczność podziału całości zabezpieczenia na jego specjalistyczne rodzaje.

Są to rodzaje podstawowe /główne/, odnoszące się do poszczególnych składników walki zbrojnej oraz rodzaje szczegółowe, odnoszące się do elementów poszczególnych, złożonych przecież składników walki zbrojnej, bądź grupujące przedsięwzięcia specjalistyczne.[4/]

Aktualnie, w całości zabezpieczenia wyróżnia się trzy rodzaje podstawowe:[5/]

1/ Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL, cz.I /dywizja, pułk/. MON, Warszawa 1985r., pkt.15, str.23.

2/ Składnikami walki zbrojnej są: wojska własne, wojska npla i tzw."czynniki geofizyczne"/obszar działań,bojowych, klimat, pogoda, cykl dobowy/. Jest to pogląd ogólnie znany. gdyż właśnie te zagadnienia rozpatrywane są podczas rutynowych ocen sytuacji.

3/ Regulamin walki...Op.cit.,pkt.24, str.29.

4/ Szerzej o metodyce klasyfikacji i podziału zabezpieczenia: DRĄŻCZYK W. - Metodyka podziału i klasyfikacji zabezpieczenia. PWL i OPK nr 12/87, str.40-47.

5/ Tamże oraz rozdziały 11-13, str.371-436.

1. Zabezpieczenie bojowe, odnoszące się do wojsk nieprzyjaciela i czynników geofizycznych.

2. Zabezpieczenie techniczno-specjalne, odnoszące się do tzw. "bojowych i technicznych" środków materiałowych wojsk własnych oraz tzw."obsługowych" w tym zakresie.

3. Zabezpieczenie tyłowe, odnoszące się do wszystkich innych składników wojsk własnych i środków "obsługowych" w tym zakresie.

Graficzny podział "odpowiedzialności" poszczególnych, aktualnie wyróżnianych, podstawowych rodzajów zabezpieczenia przedstawiono na rys.1.

Zauważyć można, że suma zabezpieczeń techniczno-specjalnego i tyłowego odnosi się do całości wojsk własnych.
Podział ten jest więc podziałem sztucznym,gdyż tylko jednoczesne i wspólne zabezpieczenie techniczno-specjalne oraz zabezpieczenie tyłowe pozwoli osiągnąć cel zabezpieczenia, tj. zdolność do działań wojsk własnych.
Oczywistym jest bowiem, że nawet najdoskonalsze zabezpieczenie techniczno-specjalne przy braku zabezpieczenia tyłowego wykluczy jakiekolwiek działania współczesnych sił zbrojnych /np. brak paliwa lotniczego uniemożliwi działanie lotnictwa/. Efekt będzie analogiczny przy pełnym zabezpieczeniu tyłowym i braku zabezpieczenia techniczno-specjalnego /np.niesprawne samoloty/.
Kolejnym argumentem przemawiającym za łącznym traktowaniem zakresów zabezpieczeń techniczno-specjalnego i tyłowego jest realizacja takich samych przedsięwzięć w odniesieniu do całości składników wojsk własnych. Chodzi tu przede wszystkim o zapewnienie wszelkiego rodzaju pomieszczeń, ogół procedur związanych z transportowaniem wszystkich środków materiałowych, a także ich przechowywaniem /magazynowaniem/.

Ścisła współzależność skuteczności obecnych zabezpieczeń techniczno-specjalnego i tyłowego uwzględnia się m.in. w siłach zbrojnych państw NATO. W ich "zabezpieczeniu logistycznym" /logistyka/ wyróżnia się "zabezpieczenie tyłowe", obejmujące zakresem nasze zabezpieczenie techniczno-specjalne i tyłowe.[1/]

1/ M.in. zabezpieczenie tyłowe w amerykańskich dywizjach pancernych i zmechanizowanych WPZ nr 1 /183/, 1989r.str.107-111.

Rys.1.

PODMIOTY ODDZIAŁYWANIA /SKŁADNIKI DZIAŁAŃ BOJOWYCH AKTUALNIE WYRÓŻNIANYCH, PODSTAWOWYCH RODZAJÓW ZABEZPIECZENIA

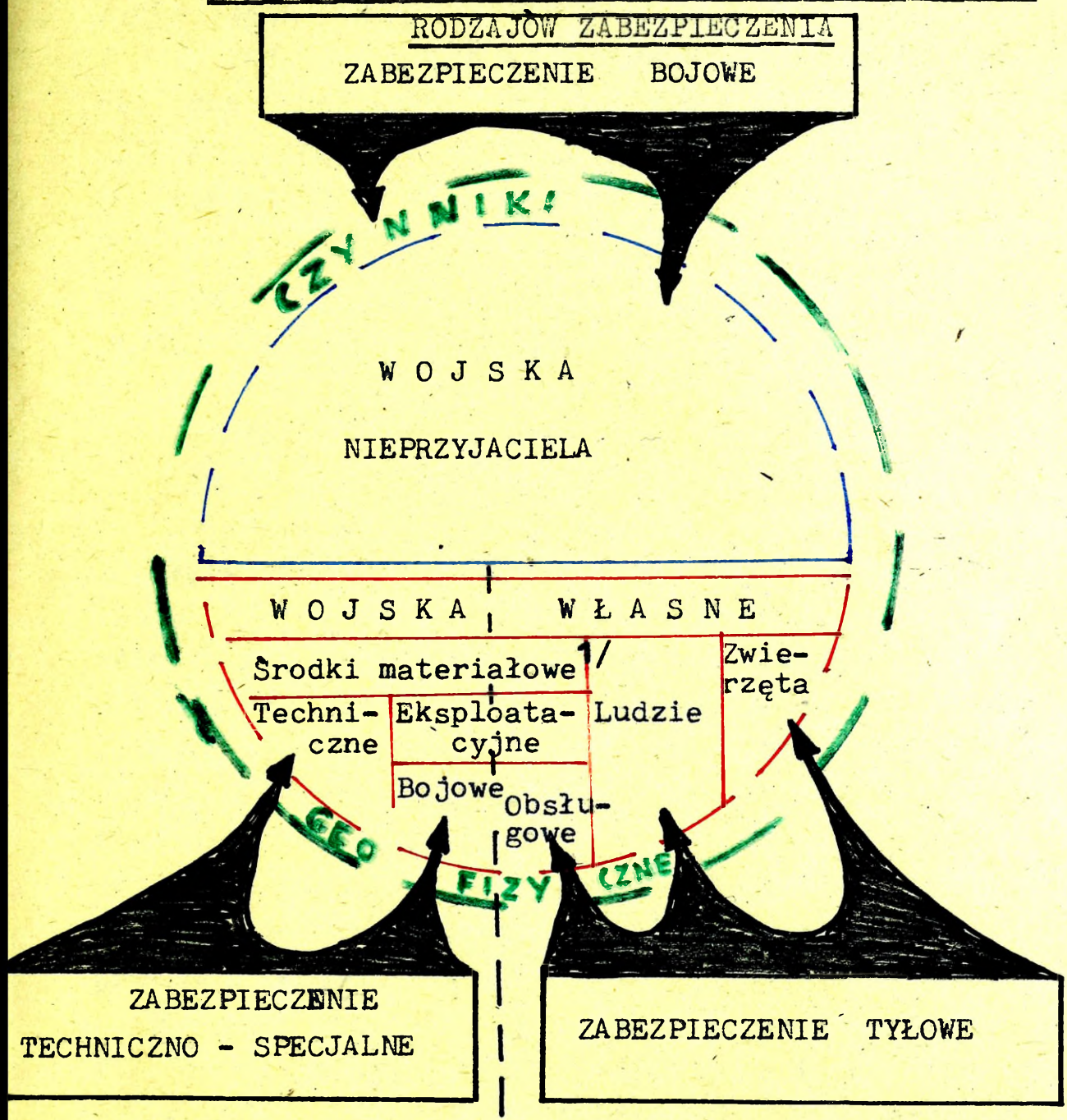

1/ Środki materiałowe obejmują: wszystkie rodzaje uzbrojenia i techniki wojskowej, amunicję, paliwa, itd... Wojennyj encikłopediczeskij słowar. WI, Moskwa 1984r., str.432. Zakwalifikowanie uzbrojenia i amunicji /środki bojowe/ oraz sprzętu technicznego /środki techniczne/ do ogółu środków materiałowych jest poglądem kontrowersyjnym, jednakże poprawnym w ujęciu teoretycznym, prezentowanym już w naszej literaturze, m.in.DRĄŻCZYK W. "Metodyka podziału i klasyfikacji... Op.cit.
Klasyfikacja ta, została przyjęta w dalszej części opracowania.

Również w lotnictwie naszych sił zbrojnych, do czasu wprowadzenia w życie nowego regulaminu walki, obowiązywał termin "zabezpieczenie tyłowe", integrujące dzisiejsze zabezpieczenie techniczno-specjalne i tyłowe.[1/]
Pogląd ten prezentują w dalszym ciągu niektórzy teoretycy i praktycy zabezpieczenia lotnictwa, traktując oddziaływanie na ogół wojsk własnych jako jeden proces, grupujący ściśle współzależne przedsięwzięcia zabezpieczenia i jest nazywany "zabezpieczeniem tyłowym".[2/]

Niekwestionowana wewnętrzna złożoność wojsk własnych odzwierciedla się natomiast w wyrażaniu szeregu wysoko specjalistycznych przedsięwzięć zabezpieczenia /szczegółowych rodzajów zabezpieczenia/ w dwóch zasadniczych grupach: technicznej /zabezpieczenie techniczne/ i kwatermistrzowskiej /zabezpieczenie kwatermistrzowskie/.

Mając powyższe na uwadze oraz zdając sobie sprawę z ciągłego rozwoju teorii i jej praktycznej weryfikacji, może nawet już wkrótce dojść do zmian aktualnego podziału i klasyfikacji zabezpieczenia/.[3/] Dlatego też, autorzy uważając, że problematykę kierowania zabezpieczeniem techniczno-specjalnym i tyłowym należy rozpatrywać łącznie, przestrzegając obecnie obowiązującej klasyfikacji i nazewnictwa.[4/]
Graficzne zestawienie klasyfikacji zabezpieczenia techniczno-specjalnego oraz zabezpieczenia tyłowego w oddziale lotnictwa przedstawiono na rys.2.

Ponieważ regulamin walki nie podaje precyzyjnie definicji zabezpieczeń technicznego i tyłowego,jak i ich rodzajów szczegółowych, autorzy uważają za celowe pełne ich zaprezentowanie.

1/ M.in. Leksykon wiedzy wojskowej. MON, Warszawa 1979r., str.508,
2/ M.in. CHAMERA M. - "Zabezpieczenie tyłowe WL i OPK w świetle współczesnego pola walki". PWL i OPK nr 12/82, str.72-78.
3/ Od stycznia 1990r. w ASG WP trwają prace nad nowelizacją aktualnego regulaminu walki.
4/ Jedynym wyjątkiem będzie stosowanie niekiedy uproszczonej nazwy zabezpieczenia techniczno-specjalnego, tj. zabezpieczenie techniczne.

Rys.2.

AKTUALNA KLASYFIKACJA I NAZEWNICTWO ZABEZPIECZENIA TECHNICZNO-SPECJALNEGO I ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO ZOTŁU LOTNICTWA[1/]

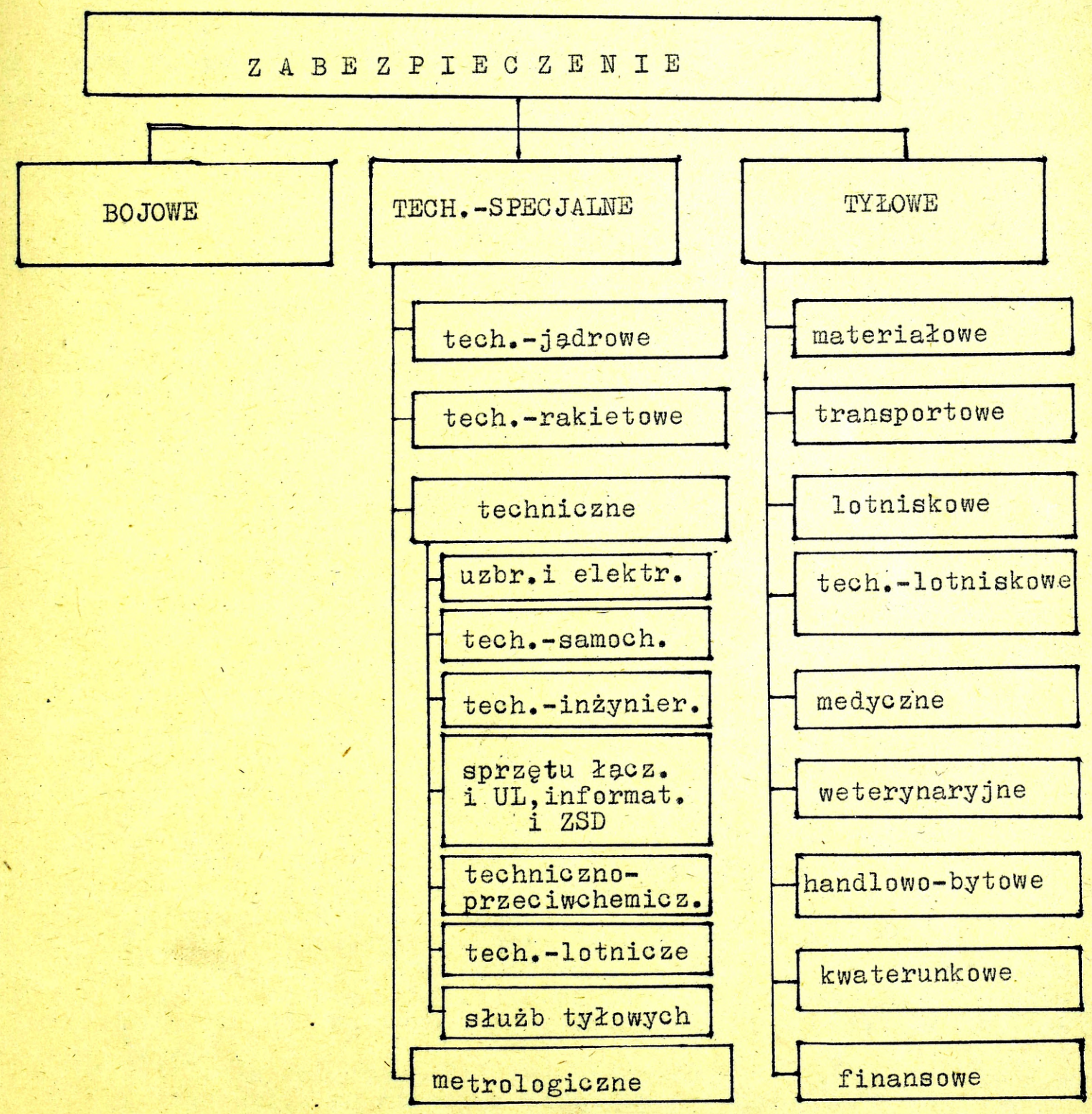

1/ Opracowano na podstawie Regulaminu walki...Op.cit. rozdziały 11-13, str.371-436.

Definicje te zostały opracowane na podstawie szerokiej literatury tematu[1/], w układzie: istota - cel - zakres - organizator - wykonawca i zaprezentowane po raz pierwszy w wydawnictwie akademickim.[2/]
Obecne definicje stanowią treści już zweryfikowane w czasie trzyletniego procesu dydaktycznego i uwzględnieniu wniosków po ich opublikowaniu wśród praktyków lotnictwa[3/], a także nowych opracowań teoretycznych.[4/]

1/ Instrukcja lotnictwa. Służba tyłów WL. MON 1951r. Instrukcja lotnictwa. Taktyka tyłów lotniczych, część I /batalion lotniczo-techniczny/. MON, Warszawa 1960r. Leksykon wiedzy wojskowej...Op.cit.; Regulamin walki...Op.cit.; Regulamin służby sztabów WOPK /tymczasowy/. DWOPK, Warszawa 1985r.; Słownik podstawowych terminów wojskowych. MON,Warszawa 1977r.; Sowietskacja wojennaja encikłopedija.WI, Moskwa 1978r.; Wojennyj encikłopediczeskij słowar. WI, Moskwa 1984r.; Zabezpieczenie tyłowe działań bojowych plm OPK - podręcznik. DWOPK, Warszawa 1980r.; Zabezpieczenie tyłowe działań bojowych pułku lotnictwa frontowego. Podręcznik-projekt. ASG WP, Warszawa 1979r.
2/ Ustalenia dotyczące działań bojowych /LF i LWL/, wynikające z Regulaminu walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL, część I /dywizja, pułk/ - projekt. ASG WP, Warszawa 1986r.
3/ DRĄŻCZYK W. - "Zabezpieczenie tyłowe lotnictwa w świetle Regulaminu walki...Op.cit.
4/ CHAMERA M., MAŃKOWSKI R., DUDA W. - "Przeznaczenie, zadania i struktura organizacyjna STiZ lotnictwa /studium taktyczno-tyłowe/, część I-III. ASG WP, Warszawa 1989r.

1.1. Zabezpieczenie techniczno-specjalne związku operacyjno-taktycznego lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne związku operacyjno-taktycznego /ZOT/ lotnictwa polega na realizacji przedsięwzięć w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia bojowych i technicznych środków materiałowych /amunicji i pocisków rakietowych oraz uzbrojenia i sprzętu technicznego/, a także ich części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, odtworzenia ich sprawności technicznej w razie uszkodzenia i szybkiego ich powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne ZOT lotnictwa obejmuje następujące, szczegółowe rodzaje /grupy rpdzajów/ zabezpieczenia:

a/ techniczno-jądrowe,
b/ techniczno-rakietowe,
c/ techniczne,
d/ metrologiczne.

Głównymi organizatorami zabezpieczenia techniczno-specjalnego /oprócz zabezpieczenia techniczno-jądrowego/ w ZOT lotnictwa są /odpowiednio do swoich kompetencji/:

- zastępca dowódcy ds techniki i zaopatrzenia /TiZ/;
- szef sztabu - zastępca dowódcy.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-specjalnego /oprócz zabezpieczenia techniczno-jądrowego/ w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa[1/] własnymi siłami i środkami;
- specjalistyczne, techniczne służby i pododdziały ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-specjalne w ZOT lotnictwa realizowane jest zgodnie z zamiarem /decyzją/ i wytycznymi dowódcy oraz specjalistycznymi rozkazami /zarządzeniami/ i wytycznymi wyższego szczebla dowodzenia, w ścisłej korelacji z zabezpieczeniem bojowym i tyłowym oddziału.

Odpowiedzialnym za koordynację zabezpieczenia techniczno-specjalnego z bojowym i tyłowym w ZOT lotnictwa jest szef sztabu - zastępca dowódcy.

Zabezpieczenie techniczno-jądrowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości

---

1/ Również samodzielne oddziały /pododdziały/ lotnictwa.

do użycia przydzielonej ZOT amunicji i pocisków rakietowych z ładunkami jądrowymi przy ścisłym przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa.

Zabezpieczenie techniczno-jądrowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- przygotowanie ładunków jądrowych do użycia;
- kontrolowanie przestrzegania zasad obchodzenia się z amunicją i pociskami rakietowymi z ładunkami jądrowymi we wszystkich etapach prac przygotowawczych;
- ewakuację, bądź niszczenie ładunków jądrowych w razie zaistnienia bezpośredniego zagrożenia zdobyciem ich przez nieprzyjaciela.

Organizatorem i wykonawcą zabezpieczenia techniczno-jądrowego w ZOT lotnictwa są specjalistyczne organa frontowe.

Zabezpieczenie techniczno-rakietowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia konwencjonalnych pocisków rakietowych /rakiet/ lotniczych, przeciwlotniczych i przeciwpancernych oraz ich części zamiennych /zestawów remontowych/, znajdujących się w ZOT lotnictwa, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-rakietowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- dokonywanie przeglądów technicznych i sprawdzeń okresowych;
- doprowadzanie rakiet do wyższych stopni gotowości bojowej;
- przygotowanie rakiet do użycia bojowego;
- zapewnienie bezpieczeństwa pracy przy rakietach w czasie ich przechowywania, przewożenia i przygotowywania do użycia bojowego;
- transportowanie rakiet /dowóz, manewr i ewakuacja/;
- likwidacja skutków awarii rakiet;
- niszczenie rakiet w przypadku bezpośredniego zagrożenia zdobyciem ich przez nieprzyjaciela.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-rakietowego w ZOT lotnictwa jest szef służby inżynieryjno-lotniczej /SIL/.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-rakietowego w ZOT lotnictwa wykonuje służba inżynieryjno-lotnicza /SIL/, oddziały lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia amunicji konwencjonalnej, wszelkiego uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz ich części zamiennych /zestawów remontowych/, znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne ZOT lotnictwa obejmuje następujące, szczegółowe rodzaje zabezpieczeń:

a/ techniczne uzbrojenia i elektroniki,
b/ techniczno-samochodowe,
c/ techniczno-inżynieryjne,
d/ techniczno-chemiczne,
e/ techniczne sprzętu łączności i ubezpieczenia lotów /UL/, informatycznego i zautomatyzowanych systemów dowodzenia /ZSD/,
f/ techniczno-lotnicze,
g/ techniczne służb tyłowych /tyłów/.

Głównymi organizatorami zabezpieczenia technicznego w ZOT lotnictwa są: zastępca dowódcy ds TiZ oraz szef sztabu, odpowiednio do swoich kompetencji.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego w ZOT lotnictwa wykonują:

- związki taktyczne /ZT/ lotnictwa, własnymi siłami i środkami;
- techniczne związki taktyczne /oddziały, pododdziały/ oraz służby /oddziały, pododdziały/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczne uzbrojenia i elektroniki ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia amunicji konwencjonalnej i uzbrojenia lotniczego /statków powietrznych/ oraz ogólnowojskowego, a także ich części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania, odtwarzanie ich sprawności technicznej w razie uszkodzenia i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne uzbrojenia i elektroniki ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne uszkodzeń /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorami zabezpieczenia technicznego uzbrojenia i elektroniki w ZOT lotnictwa są: szef wydziału eksploatacji systemów uzbrojenia oddziału służby inżynieryjno-lotniczej /SIL/ ZOT oraz szef wydziału uzbrojenia i elektroniki ZOT lotnictwa.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego uzbrojenia i elektroniki w ZOT lotnictwa wykonują ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami oraz polowe warsztaty lotnicze /PWL/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-samochodowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu samochodowego oraz jego części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-samochodowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-samochodowego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału służby samochodowej.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-samochodowego w ZOT lotnictwa wykonują ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami, ruchome warsztaty remontu samochodowó /RWRS/, bataliony remontu sprzętu naziemnego /brsn/ brygad materiałowego zabezpieczenia /BMZ/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-inżynieryjne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia uzbrojenia oraz sprzętu inżynieryjnego i saperskiego, a także części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-inżynieryjne ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-inżynieryjnego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału lotniskowego i inżynieryjno-saperskiego ZOT lotnictwa.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-inżynieryjnego w ZOT lotnictwa wykonują kol lotnictwa własnymi, a przede wszystkim siłami i środkami oraz brsn BMZ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-chemiczne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu chemicznego i ich części zamiennych /zestawów remontowych/ oraz środków ochrony przeciwchemicznej znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-chemiczne ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowanie i obsługiwanie/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkowników.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-chemicznego w ZOT lotnictwa jest szef zabezpieczenia chemicznego ZOT.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-chemicznego w ZOT lotnictwa wykonują ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami oraz brsn BMZ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczne sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD, ich części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorami zabezpieczenia technicznego sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD w ZOT lotnictwa jest szef łączności

i RUL. Głównym organizatorem zabezpieczenia technicznego sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD w ZOT lotnictwa jest szef sztabu.

Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego sprzętu łączności i UL, informatycznego i ZSD w ZOT lotnictwa wykonują ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami oraz brsn BMZ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-lotnicze ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia sprzętu lotniczego i techniczno-lotniczego oraz ich części zamiennych /zestawów remontowych/ znajdujących się w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczno-lotnicze ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowanie do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakres uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorem zabezpieczenia techniczno-lotniczego w ZOT lotnictwa jest szef oddziału SIL ZOT lotnictwa.
Specjalistyczne przedsięwzięcia zabezpieczenia techniczno-lotniczego w ZOT lotnictwa wykonują ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami oraz polowe warsztaty lotnicze /PWL/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczne służb tyłowych /tyłów/ ZOT lotnictwa to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia, specjalistycznego wyposażenia i jego części zamiennych /zestawów remontowych/, wykorzystywanego podczas wykonywania zadań zabezpieczenia tyłowego w ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i niezawodności działania oraz odtwarzania sprawności technicznej i szybkiego powrotu do użytkowników.

Zabezpieczenie techniczne służb tyłowych w ZOT lotnictwa obej-

muje następujące przedsięwzięcia:
- obsługiwanie techniczne;
- bezpośrednie przygotowania do użycia;
- użytkowanie;
- kontrolę eksploatacji /użytkowania i obsługiwania/ oraz stanu technicznego;
- rozpoznanie techniczne /rodzaj i zakreś uszkodzeń/;
- ewakuację techniczną;
- remont;
- zapewnienie szybkiego powrotu do użytkownika.

Organizatorem zabezpieczenia technicznego służb tyłowych w ZOT lotnictwa jest zastępca dowódcy ds TiZ.

Zabezpieczenie metrologiczne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia wymaganej dokładności pomiarów oraz wiarygodności kontroli charakterystyk technicznych umożliwiających utrzymanie ogółu technicznych i bojowych środków materiałowych oraz ich części zamiennych /zestawów remontowych/, znajdujących się w ZOT, w stanie zapewniającym ich niezawodność i ciągłą sprawność techniczną.

Zabezpieczenie metrologiczne ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:
- dokonywanie sprawdzeń, regulacji i remontów urządzeń pomiarowych;
- eksploatację urządzeń pomiarowych.

Organizatorem zabezpieczenia metrologicznego w ZOT lotnictwa jest metrolog ZOT.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia metrologicznego w ZOT lotnictwa wykonują metrolodzy w ZT i ZOT lotnictwa.

1.2. Zabezpieczenie tyłowe związku operacyjno-taktycznego lotnictwa.

Zabezpieczenie tyłowe ZOT lotnictwa polega na realizacji przedsięwzięć w celu utrzymania w ciągłej gotowości do użycia /działań/ stanu osobowego, ogółu środków materiałowych /za wyjątkiem środków bojowych i technicznych oraz ich części zamiennych/[1] oraz zwierząt[2] ZOT, zapewnienia wysokiej skuteczności i nie-

---

1/zakres zabezpieczenia techniczno-specjalnego.
2/W oddziałach lotnictwa utrzymuje się psy wartownicze.

zawodności, odtwarzania sprawności i szybkiego powrotu, a także ich transportowania naziemnego.[1/]

Zabezpieczenie tyłowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące,szczegółowe rodzaje zabezpieczenia:

a/ materiałowe,
b/ transportowe,
c/ lotniskowe,
d/ techniczno-lotniskowe,
e/ medyczne,
f/ weterynaryjne,
g/ handlowo-bytowe,
h/ kwaterunkowe,
i/ finansowe,

Głównym organizatorem zabezpieczenia tyłowego w ZOT lotnictwa jest zastępca dowódcy ds TiZ.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia tyłowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami;
- tyłowe związki /oddziały i pododdziały/ oraz służby /oddziały, wydziały, sekcje/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie tyłowe w ZOT lotnictwa realizowane jest zgodnie z zamiarem /decyzją/ i wytycznymi dowódcy oraz specjalistycznymi rozkazami /zarządzeniami/ i wytycznymi wyższego szczebla dowodzenia, w ścisłej korelacji z zabezpieczeniem bojowym i technicznym ZOT.

Odpowiedzialnym za koordynację zabezpieczenia tyłowego z bojowym i techniczno-specjalnym w ZOT lotnictwa jest szef sztabu - zastępca dowódcy.

Zabezpieczenie materiałowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu pełnego i terminowego zaspokojenia wszelkich potrzeb materiałowych ZOT lotnictwa, niezbędnych podczas przygotowania i prowadzenia działań bojowych.

Zabezpieczenie materiałowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- planowanie potrzeb materiałowych;

1/ Za wyjątkiem ewakuacji technicznej - zakres zabezpieczenia techniczno-specjalnego.

- załadunek, przewóz /dowóz, manewr, ewakuacja/ oraz wyładunek środków materiałowych;
- gromadzenie i utrzymywanie zapasów materiałowych;
- ewidencję przychodu i rozchodu /zużycia i strat/ środków materiałowych.

Głównym organizatorem zabezpieczenia materiałowego w ZOT lotnictwa jest zastępca dowódcy ds TiZ. Współorganizatorami zabezpieczenia materiałowego w ZOT lotnictwa jest szef sztabu.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia materiałowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- wszystkie zaopatrywane ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami /w zakresie podstawowym/;
- ZT /oddziały, pododdziały, wydziały, służby/ zaopatrzenia ZOT /w zakresie specjalistycznym/.

Zabezpieczenie transportowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu sprawnego transportowania naziemnego sił i środków ZOT.

Zabezpieczenie transportowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- planowanie i wykorzystywanie własnych i przydzielonych szlaków komunikacyjnych /dróg kołowych, żelaznych i wodnych oraz rurociągów/;
- rozdział i wykorzystywanie własnych oraz przydzielonych środków transportowych i przeładunkowych.

Organizatorem zabezpieczenia transportowego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału organizacji i planowania STiZ ZOT lotnictwa.

Współorganizatorem zabezpieczenia transportowego w ZOT lotnictwa /w zakresie przebazowania oddziału/ jest szef sztabu - zastępca dowódcy.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia transportowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa;
- wydział organizacji i planowania STiZ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie lotniskowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu wykonania i utrzymania w gotowości technicznej nawierzchni lotniskowych, umożliwiających startowanie i lądowanie oraz kołowanie /holowanie/ statkom powietrznym.

Zabezpieczenie lotniskowe ZOT lotnictwa obejmuje:

- budowę /rozbudowę/ nawierzchni lotniskowych;
- remont /odbudowę/ nawierzchni lotniskowych;
- adaptację dróg kołowych jako nawierzchnie lotniskowe.

Organizatorem zabezpieczenia lotniskowego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału lotniskowego i inżynieryjno-saperskiego ZOT lotnictwa.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia lotniskowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami;
- bataliony budowy lotnisk ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-lotniskowe ZOT lotnictwa, to zespół ściśle skoordynowanych przedsięwzięć realizowanych w celu bezpośredniego umożliwienia wykonywania zadań przez statki powietrzne oddziałów lotnictwa.

Zabezpieczenie techniczno-lotniskowe obejmuje:

- wydzielenie sił i środków do bezpośredniego zabezpieczenia lotów statków powietrznych i przewozów personelu latającego;
- kontrolę /odtworzenie/ i ciągłe utrzymywanie podczas lotów gotowości eksploatacyjnej nawierzchni lotniskowej;
- dowóz personelu latającego i zabezpieczającego w miejsca pracy;
- kontrolę gotowości bojowej /przezbrojenia/ statków powietrznych;
- kontrolę gotowości bojowej załóg statków powietrznych;
- odtwarzanie gotowości bojowej załóg i statków powietrznych po kolejnych wylotach oraz personelu zabezpieczającego podczas lotów;
- ewakuację techniczną statków powietrznych, które uległy awarii na lotnisku.

Głównym organizatorem zabezpieczenia techniczno-lotniskowego w ZOT lotnictwa jest szef oddziału SIL ZOT lotnictwa.

Przedsięwzięcua zabezpieczenia techniczno-lotniskowego w ZOT lotnictwa wykonują siły i środki oddziałów lotnictwa.

Zabezpieczenie medyczne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymywania odpowiedniego stanu zdrowotnego żołnierzy oddziału, terminowego udzielania pomocy medycznej rannym i chorym w wystarczającym zakresie i szybkiego ich powrotu.

Zabezpieczenie medyczne ZOT lotnictwa obejmuje następujące

przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- leczniczo-ewakuacyjne;
- sanitarno-higieniczne i przeciwepidemiczne;
- zakresu obrony przed bronią masowego rażenia /OPBMR/.

Organizatorem zabezpieczenia medycznego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału służby zdrowia.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia medycznego w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami;
- polowy wojskowy szpital lotniczych /PWSzL/, kompania hospitalizacyjna /khosp/, kompania przeciwepidemiczna /kpepid/ i medyczne bataliony wzmocnienia /mbw/ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie weterynaryjne ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu ochrony stanu osobowego i zwierząt ZOT przed zwierzęcymi chorobami zakaźnymi.

Zabezpieczenie weterynaryjne ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- weterynaryjno-profilaktyczne;
- przeciwepidemiczne i lecznicze;
- nadzór weterynaryjno-sanitarny nad zaopatrywaniem stanu osobowego w mięso i jego przetwory.

Organizatorem zabezpieczenia weterynaryjnego w ZOT lotnictwa jest szef wydziału służby zdrowia ZOT.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia weterynaryjnego w ZOT lotnictwa wykonują lekarze weterynarii ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie handlowo-bytowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć zwanych usługami lub świadczeniami, realizowanych w celu zapewnienia stanom osobowym[1/] /i zwierzętom/ ZOT niezbędnych warunków życiowych, a przez to utrzymywanie w ciągłej gotowości do działań.

Zabezpieczenie handlowo-bytowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

1/ Przedsięwzięcie to w Regulaminie walki...Op.cit. nie jest klasyfikowane w żadnym, szczegółowym rodzaju zabezpieczenia tyłowego /pkt.717, str.435-436/. Zdaniem autorów, przedsięwzięcie to mieści się w zakresie zabezpieczenia handlowo-bytowego.

- rozmieszczanie;
- żywienie;
- umożliwienie utrzymywania higieny osobistej /mycie, kąpiel, usługi fryzjerskie/;
- umożliwienie zakupu, napraw /przeróbek/, czyszczenia i zwrotu zużytych dóbr materialnych osobistego użytku;
- umożliwienie korzystania ze zbiorowych i indywidualnych form odpoczynku /wczasy i turystyka/;
- grzebanie zmarłych i poległych.[1/]

Organizatorem zabezpieczenia handlowo-bytowego w ZOT lotnictwa jest kwatermistrz ZOT.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia handlowo-bytowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami;
- pułk zabezpieczenia ZOT lotnictwa;
- pododdziały BMZ ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie kwaterunkowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia siłom i środkom oddziału odpowiednich pomieszczeń mieszkalnych i koszarowych /kwater/, technicznych, magazynowych, gospodarczych, wyposażonych w sprzęt kwaterunkowy i przeciwpożarowy, utrzymywania ich w ciągłej gotowości eksploatacyjnej oraz remontowania ich.

Organizatorem zabezpieczenia kwaterunkowego w ZOT lotnictwa jest kwatermistrz ZOT.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia kwaterunkowego w ZOT lotnictwa wykonują:

- garnizonowe organa wojskowych, rejonowych zarządów kwaterunkowo-budowlanych /WRZKB/, WAK, GAM /w rejonach stałego rozmieszczenia/;
- ZT lotnictwa własnymi siłami i środkami;
- pułk zabezpieczenia ZOT lotnictwa.

Zabezpieczenie finansowe ZOT lotnictwa, to zespół przedsięwzięć realizowanych w celu zapewnienia ZOT niezbędnych środków finansowych.

Zabezpieczenie finansowe ZOT lotnictwa obejmuje następujące

1/ Dotyczy to również jeńców wojennych /patrz: Regulamin walki...

przedsięwzięcia /grupy przedsięwzięć/:

- planowanie finansowe i finansowanie;
- zapotrzebowanie, pobieranie i przechowywanie środków finansowych;
- rozchodowanie środków finansowych;
- kontrolę wykorzystania środków finansowych;
- ewidencję i sprawozdawczość.

Organizatorem zabezpieczenia finansowego w ZOT lotnictwa jest szef służby finansowej.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia finansowego wykonuje służba finansowa ZT i ZOT lotnictwa.

2. ROLA I MIEJSCE KIEROWANIA PROCESEM ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO W DOWODZENIU ZWIĄZKIEM OPERACYJNO-TAKTYCZNYM LOTNICTWA

2.1. Istota, treść, zasady, formy i metody kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym związku operacyjno-taktycznego lotnictwa.

Nie przypadkowo w opracowaniu przyjęto termin "kierowanie" zabezpieczeniem technicznym i tyłowym związku operacyjno-taktycznego, rozumiejąc przez to, że kierowanie jest pojęciem szerszym, obejmującym zarówno dowodzenie, jak i zarządzanie.

"Kierownictwo" najogólniej pojęte polega na tym, że impuls dowolny danego osobnika jest dziełem innego osobnika. Osobnik "B" działa przeto, starając się wykonać plan przyjęty przez innego osobnika "A" w odniesieniu do działania osobnika "B".[1/]

W słowniku terminologicznym informacji naukowej hasło "kierowanie" - określone jest jako proces wywierania przez kierującego /kierownika/ wpływu na działanie ludzi przebywających w organizacji oraz na ich postawy w celu osiągnięcia efektu ustalonego przez kierującego.[2/]

Teoria organizacji i zarządzania określa "kierowanie", jako integralną część wszelkiego zorganizowanego działania. W praktyce wyraża się ona w formie czterech ściśle powiązanych ze sobą, sprzężonych i tworzących zwartą całość funkcję kierowania, do których należą: planowanie, organizowanie, pobudzanie i kontrolowanie.[3/]

Przez kierowanie rozumie się też działanie powodujące zachowanie się człowieka /ludzi/ lub rzeczy zgodnie z zamiarem kierującego.[4/]

1/ Tadeusz KOTARBIŃSKI "Traktat o dobrej robocie", str.101.
2/ Słownik terminologiczny informacji naukowej. Str.63.
3/ Władysław MRÓZ - "Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji systemów. Infrastrtuktura organów kierowania szczebla taktycz. wojsk lądowych /DZ, DPanc/ w świetle teorii organizacji i zarządzania". Str.14.
4/ Władysław MRÓZ - "Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej". Warszawa 1978r., str.11-12.

We wszystkich tych definicjach występują trzy składniki: podmiot kierowania - to kierujący, przedmiot kierowania - kierowany i sprzężenie między nimi.

Podmiotem kierowania jest zawsze człowiek: dowódca, szef, komendant, starszy, itp.

Przedmiotem kierowania może być człowiek /np.podwładny, młodszy/ lub rzecz /np. samolot, czołg, itp./, a także zespół ludzi lub rzeczy /np.pododdział, oddział, zwiad taktyczny, zautomatyzowany system kierowania, zespół radiostacji, urządzeń radionawigacyjnych, itp./.

Sprzężeniem jest informacja przekazywana między podmiotem i przedmiotem pisemnie, ustnie, za pomocą sygnałów, znaków, itp.

Kierowanie ludźmi lub rzeczą sprowadza się do posiadania nad nimi władzy. A zatem kierowanie sprowadza się do wykonywania władzy.

Celem kierowania wojskowego jest utrzymywanie podległych wojsk /pododdziałów, oddziałów, związków/ na wysokim poziomie gotowości bojowej, do wykonywania zadań przez zapewnienie wysokiego poziomu wyszkolenia stanu osobowego, utrzymania wysokiego stopnia sprawności technicznej uzbrojenia i wyposażenia, odpowiedniego ukompletowania oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Kierowanie wojskowe dzieli się na dowodzenie i zarządzanie. Każda z tych form kierowania sprawowana jest jednoosobowo i różni się od drugiej zakresem władzy.

Dowodzenie jest podstawową formą kierowania wojskami, opartą na uprawnieniu do kompleksowego kształtowania wszystkich elementów gotowości bojowej w odniesieniu do bezpośrednio i pośrednio podległych żołnierzy, a więc wszechstronnego przygotowania ich do działań i do kierowania nimi podczas wykonywania zadań bojowych.

Dowodzenie jest to działanie dowódców i organów dowodzenia mające na celu zapewnienie wykonania przez podległe wojska postawionych im zadań bojowych.[1/]

Dowodzenie jest więc niczym innym jak praktyczną działalnością dowódców, sztabów, szefów rodzajów wojsk /służb/, skierowaną na przygotowanie /organizację/ działań bojowych, a także ukierunko-

---

1/ Władysław MRÓZ - "Kierowanie i organizacja pracy sztabowej w okresie pokoju". Wyd.MON /Sztab Gen.1979/,str.16.

wanie wysiłków podległych pododdziałów, oddziałów, związków do wykonania postawionego zadania.

Istota dowodzenia polega na podejmowaniu skutecznych decyzji, terminowym przekazywaniu zadań bojowych, konsekwentnym wprowadzaniu ich w życie, a także narzucaniu nieprzyjacielowi swojej woli przez oddziaływanie na niego wszystkimi siłami i środkami.

Zarządzanie jest pomocniczą formą kierowania wojskami. Jest ono przedłużeniem dowodzenia. Zarządzanie jako szczególny przypadek dowodzenia jest formą władzy organizacyjnej, która uprawnia osoby funkcyjne do kształtowania niektórych elementów gotowości bojowej lub tylko ich fragmentów w odniesieniu do wojsk podległych danemu szczeblowi kierowania, a więc jest nacelowane na przygotowanie tych wojsk zgodnie z zamiarem /rozkazami, itp./ dowódcy i na właściwe ich użycie w walce.[1/]

Kierowanie /dowodzenie, zarządzanie/ spełnia się przez rozkazywanie, komenderowanie, sterowanie.

Rozkazywanie jest jedną z form stawiania zadań podwładnym pisemnie, ustnie lub za pomocą sygnałów, zmuszającą do bezwzględnego, terminowego i dokładnego ich wykonania zgodnie z zamiarem kierującego.[2/]

Komenderowanie jest rozkazywaniem za pomocą komend, określonych regulaminem i instrukcjami, zmuszającymi do natychmiastowego, jednoczesnego i jednakowego wykonania rozkazu.[3/]

Sterowanie jest kierowaniem za pomocą sygnałów lub impulsów urządzeniami technicznymi, albo procesami technologicznymi. Może być mechaniczne, zautomatyzowane lub automatyczne.[4/]

Zasadniczą treścią dowodzenia jest decydowanie /ustalenie, określenie/ o sposobie /sposobach/, metodzie /metodach/ przygotowania ludzi, sprzętu bojowego i środków zabezpieczenia do wykonania określonych zadań oraz kierowania podległymi pododdziałami, oddziałami, związkami podczas wykonywania tych zadań.

Dowodzi zawsze dowódca pododdziału, oddziału, związku. Dowódca może czasowo powierzyć dowodzenie swemu zastępcy lub wyznaczonemu

---

1/ Władysław MRÓZ - "Organizacja i sposoby...Op.cit.,str.53.
2/ Władysław MRÓZ - "Zarys kierowania...Op.cit., str.13.
3/ Tamże, str.13.
4/ Tamże, str.14.

oficerowi wyznaczony zastępca dowodzi w imieniu dowódcy, na podstawie jego decyzji /zamiaru, ustaleń, wskazówek/.

Zastępcy dowódcy, szefowie oddziałów, wydziałów, służb we własnym imieniu mogą jedynie zarządzać, w ramach posiadanych kompetencji lub reprezentowanej specjalności, ale zawsze zgodnie z decyzją /zamiarem/ dowódcy o wykonaniu określonego zadania.

Do dowodzenia /zarządzania/ dowódcy /szefowie/ wykorzystują swoich zastępców, sztaby, składy osobowe stanowisk dowodzenia, środki łączności, urządzenia i pomieszczenia doraźnie lub specjalnie do tego przystosowane.

W procesie kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego /ZOT/ lotnictwa mamy do czynienia z obydwiema formami kierowania, tzn. z dowodzeniem i zarządzaniem.

Wynika to z tego. że zadania zabezpieczenia technicznego i tyłowego wykonują pododdziały, oddziały i związki taktyczne, którymi się dowodzi, ale także związki, oddziały i pododdziały bojowe, którymi się zarządza w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz służby, sekcje, warsztaty i urządzenia techniczne i tyłowe.

Dowodzenie i zarządzanie systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa odbywa się na podstawie ustalonych i funkcjonujących zasad kierowania w ogóle. Do tych zasad kierowania zalicza się celowość, przewidywanie, jednoosobowść, operatywność, ciągłość /trwałość/, skrytość, ekonomiczność, stanowczość, elastyczność.

Celowość dowodzenia i zarządzania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa polega na określeniu realnego celu wykonywania zadań tego zabezpieczenia zgodnie z zamiarem zastosowania lotnictwa w operacji /walce/, możliwościami oddziałów /pododdziałów/, urządzeń i zakładów technicznych i tyłowych oraz warunkami konkretnej sytuacji bojowej.

Cel zabezpieczenia technicznego i tyłowego dowódca określa w zamiarze operacji /walki/ oraz w zadaniach i zakresach /zarządzeniach/ technicznych i tyłowych.

Wszelkie przedsięwzięcia dowodzenia i zarządzania odnośnie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych ZOT lotnictwa powinny być rozpatrywane z uwzględnieniem tego, w jakim

stopniu wykonanie jego zadań przyczynia się do osiągnięcia celu przez walczące pododdziały, oddziały, związki lotnictwa.

Przewidywanie w dowodzeniu i zarządzaniu systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa polega na określeniu, na podstawie wnikliwej i ciągłej ocenie sytuacji bojowej i techniczno-tyłowej, możliwość zmian w zakresie potrzeb, charakteru i przebiegu zabezpieczenia technicznego i tyłowego przyszłych działań bojowych ZOT lotnictwa i wynikających z nich konsekwencji w dowodzeniu i zarządzaniu systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Jednoosobowe dowodzenie /zarządzanie/ systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa polega na osobistym powzięciu decyzji przez dowódcę /szefa, kwatermistrza, itp./ w zakresie swoich kompetencji dowodzenia /zarządzania/ zgodnie z uprawnieniami przyznanymi mu w regulaminach i rozkazach wyższych przełożonych.

Każda osoba organów dowodzenia /zarządzania/ ponosi odpowiedzialność za realizację zadań zgodnie z decyzją dowódcy /szefa/ i zakresem obowiązków wynikających z pełnionej przez nią funkcji.

Jednoosobowe dowodzenie /zarządzanie/ wyraża się osobistą odpowiedzialnością dowódcy za gotowość bojową, przygotowanie do działań, wykorzystanie podległych pododdziałów, oddziałów, związków lotnictwa w działaniach bojowych.

Operatywność dowodzenia /zarządzania/ systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZTO lotnictwa wojsk lotniczych, polega na wykonaniu niezbędnych w danych warunkach przedsięwzięć dowodzenia /zarządzania/, w takim czasie i z taką szczegółowością, które umożliwią realizację zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego wykonywanego zadania bojowego przez lotnictwo.

Osiąga się ją przez zapewnienie sprawnie działającego systemu obiegu informacji o potrzebach wojsk lotniczych i możliwościach ich zaspokojenia przez poszczególne pododdziały, oddziały, zakłady, itp. techniczne i tyłowe ZOT lotnictwa, zastosowanie właściwych metod podejmowania decyzji w zakresie pracy pododdziałów, oddziałów, warsztatów, itp. technicznych i tyłowych i przekazywanie zadań oraz wprowadzenie i umiejętne wykorzystanie technicznych środków dowodzenia. Operatywność dowodzenia /zarządzania/ pododdziałami, oddziałami, itp. technicznymi i tyłowymi ZOT lotnictwa powinno zapewniać podjęcie skutecznych decyzji i przekazanie zadań wykonawcom w takim czasie, który gwarantuje przygotowanie i realizację zadań za-

bezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa. Operatywność dowodzenia ściśle wiąże się ze stanowczością i elastycznością.

Stanowczość dowodzenia /zarządzania/ polega na bezwzględnym, uporczywmy wprowadzaniu w czyn powziętej decyzji, w tym odnośnie do realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa.

Elastyczność dowodzenia /zarządzania/ polega na umiejętnym korygowaniu uprzedniej lub podjęcia nowej decyzji do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych ZOT lotnictwa pod wpływem zmieniającej się sytuacji operacyjno-taktycznej i bojowej. Osiąga się ją przez wprowadzenie takich zmian do decyzji i planu działania, które zapewnią realizację procesu zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa w nowej sytuacji bojowej.

Ciągłość /trwałość/ dowodzenia /zarządzania/ polega na zapewnieniu dowódcom /szefom/ możliwości ciągłego wpływania na działalność w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego w każdej sytuacji i warunkach.
Osiąga się ją przez dysponowanie różnymi środkami przekazywania informacji, odpowiednią organizację /urzutowanie/ punktów i stanowisk dowodzenia, właściwą organizację pracy i odpoczynków ich obsad i sprawne odtwarzanie naruszonego systemu kierowania.

Skrytość dowodzenia /zarządzania/ systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa polega na zachowaniu w tajemnicy treści przekazywanych informacji, decyzji, zamiarów, terminów realizacji, przedsięwzięć itp., a także rozmieszczenia, wyposażenia i funkcjonowania poszczególnych ogniw i całego systemu kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa.

Ekonomiczność dowodzenia /zarządzania/ polega na stosowaniu takich sposobów działania pododdziałów, oddziałów, urządzeń i zakładów technicznych i tyłowych ZOT lotnictwa w konkretnych warunkach pola walki, które zapewniać będą osiągnięcie celu wykonywania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, w jak najkrótszym czasie i kosztem najmniejszego wysiłku, zużycia sił i środków oraz najniższych strat.

Wszystkie wymienione zasady powinny być przestrzegane przez kierującego /dowodzącego, zarządzającego/ w każdych warunkach oraz w czasie wykonywania różnorodnych zadań. Są one spójne, a stosowanie ich w kierowaniu zapewnia osiągnięcie celu dowodzenia

/działania/.

Znane są i powszechnie stosowane, dwie formy kierowania /dowodzenia, zarządzania/ wojskami: kierowanie scentralizowane i kierowanie zdecentralizowane.

Słownik Podstawowych Terminów Wojskowych[1/] scentralizowane kierowanie wojskami określa jako system kierowania, polegający na łączeniu w rękach dowódcy /szefa/ wszystkich funkcji kierowniczych /dowódczych, zarządzających/ w stosunku do podległych i podporządkowanych /przydzielonych/ wojsk /jednostek organizacyjnych/ oraz kierowaniu ich wysiłków na osiągnięcie głównego celu działania /walki, operacji/ zgodnie z otrzymanymi zadaniami i podjętą decyzją.

Regulamin Walki Wojsk Lądowych[2/] ustala, że centralizacja polega na ukierunkowaniu przez kierującego /dowodzącego, zarządzającego/ i sztab wysiłków podległych oddziałów /pododdziałów/ stosownie do zamiaru i planu działania dla osiągnięcia ogólnego celu walki. Charakter wspólnej walki wymaga pozostawienia podwładnym samodzielności i inicjatywy w wyborze sposobów wykonania postawionych im zadań. Jednak samodzielność i inicjatywa podwładnych muszą się mieścić w ramach postawionego zadania i być zgodne z zamiarem przełożonego.

Autor książki "Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej"[3/] ustala, że "kierowanie /dowodzenie, zarządzanie/ scentralizowane, jest to taki sposób kierowania, w którym przez decyzje wydawane z jednego ośrodka dyspozycyjnego koncentruje się wysiłek wszystkich lub większość podporządkowanych sił i środków dla osiągnięcia określonego celu lub wykonania ważnego zadania".

Przystosowując powyższe definicje scentralizowanego kierowania do potrzeb systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa można określić, scentralizowane kierowanie /dowodzenie, za-

---

1/ Słownik Podstawowych Terminów Wojskowych. MON, Sztab Gen.WP, Warszawa 1977r., str.7.
2/ Regulamin Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL. Część I, MON 1985r.
3/ Władysław MRÓZ - "Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej", Warszawa 1978 r., str.40.

rządzania/ systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa polega na skupieniu w rękach kierującego /dowodzącego, zarządzającego/ szczebla operacyjno-taktycznego kierowania podległymi /podporządkowanymi/ jednostkami organizacyjnymi /pododdziałami, oddziałami, związkami taktycznymi, zakładami, itp./ zgodnie z jego decyzją /planem/ dla osiągnięcia głównego celu działania lotnictwa. Wyższy przełożony nie tylko stawia zadania swym podwładnym, lecz także wskazuje im sposoby ich wykonania oraz oddziaływuje na przebieg wykonania tych zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa. Samodzielność i inicjatywa podwładnych sprowadza się do jak najlepszego wykonania postawionych zadań zgodnie z decyzją i wskazówkami przełożonego.[1/]

Można też scentralizowane kierowanie systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa określić, że polega ono na ukierunkowaniu przez nadrzędny organ kierowania wysiłków technicznych i tyłowych jednostek organizacyjnych pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych, zakładów, warsztatów, itp./ stosownie do zamiaru kierującego /dowódcy, szefa/ i planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych ZOT lotnictwa, opracowywanego w zależności od sytuacji ramowo lub bardziej szczegółowo. Stopień centralizacji powinien odpowiadać konkretnej sytuacji technicznej i tyłowej w warunkach działań bojowych.

Kierowanie /dowodzenie, zarządzanie/ zdecentralizowane jest to taki sposób kierowania, w którym centralny ośrodek dyspozycyjny sprawuje jedynie ogólne kierownictwo, wyrażające się najczęściej w precyzowaniu celów, jakie powinny być osiągnięte, natomiast decydowanie, zwłaszcza stawianie zadań z jednoczesnym określeniem sposobu i terminu ich wykonania należy do wykonawców decyzji /zamiaru/. W kierowaniu zdecentralizowanym zasadniczą odpowiedzialność za rezultaty działań ponoszą wykonawcy.[2/]

Na podstawie tej ogólnej definicji kierowania zdecentralizowanego można oznaczyć to hasło w odniesieniu do systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa. W takim ujęciu kierowanie zdecentralizowane w tym systemie polega na przekazaniu części kompetencji kierowania systemem kierownikom /dowódcom, szefom/

1/ Opracowano na podstawie "Dowodzenie lotnictwem". Część I. Wyd.ASG WP, Warszawa 1986r., str.13.
2/ Władysław MRÓZ - "Zarys organizacji...Op.cit., str.40

technicznych i tyłowych jednostek organizacyjnych.
Kierownik /dowódca, szef/ taki, w ustalonym terminie ma prawo podejmować decyzję, stawiać zadania podwładnym, w zakresie wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego określając ich sposoby wykonania i kierować podległą jednostką podczas realizacji zadań, ale w ramach znanego mu ogólnego zamiaru wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego przez przełożonego.

Podstawową formą kierowania systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa jest kierowanie scentralizowane. Tylko scentralizowane kierowanie zapewnia racjonalne wykorzystywanie sił i środków systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa, umożliwia efektywne i ekonomiczne ich wykorzystanie, przenosić wysiłek realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego z jednego kierunku na inny i decydująco wpływać na przebieg i rezultaty tego zabezpieczenia.

Kierowanie systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa, bez względu na stosowaną formę /scentralizowane, zdecentralizowane/, w myśl przyjętych ogólnych zasad, może być realizowane trzema metodami przez: osobisty kontakt kierownika /dowódcy, szefa/, osobisty kontakt kierownika, ale za pomocą technicznych środków łączności, wyznaczonych oficerów /pełnomocników/.

Osobisty kontakt kierownika /dowódcy, szefa/ z podwładnymi wyraża się ustnym przekazaniem /postawieniem/ im zadań oraz osobiste kierowanie podwładnymi podczas wykonywania zadań.
Jest to najlepsza forma kierowania. Niestety, nie zawsze możliwa do stosowania.

Najczęściej stosowana w kierowaniu systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa jest metoda osobistego kontaktu kierownika /dowódcy, szefa/ z podwładnymi, ale za pomocą technicznych środków kierowania /dowodzenia, zarządzania/ - telefonu, radia, zautomatyzowanych środków przekazywania informacji, itp.

Stosunkowo szeroko stosowana jest również metoda kierowania przez wyznaczonych oficerów /pełnomocników/ oraz oficerów z etatowych składów bojowych, tyłowych stanowisk dowodzenia ZOT lotnictwa. Wszyscy ci oficerowie mogą kierować w imieniu kierownika /dowódcy, szefa/ na jego polecenie /za jego zgodą/ w myśl jego wskazówek zgodnie z przekazanym im zakresem kompetencji.

Przedstawione formy i metody kierowania /dowodzenia, zarządzania/

systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa od wielu lat nie ulegają zmianom. Natomiast ich treść, środki i sposoby realizacji są systematycznie doskonalone i dostosowywane do warunków i realnych potrzeb.

Kierowanie systemem zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT zgodnie z ustalonymi zasadami, formami i metodami w ramach obowiązującego systemu kierowania, realizowane jest w tzw.cyklach organizacyjnych kierowania.

Cykl organizacyjny kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT, to zespół następujących po sobie przedsięwzięć, wykonywanych na tym szczeblu kierowania, od otrzymania zadania bojowego lub zarządzenia wstępnego do podsumowania rezultatów działań bojowych /wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT.

Cykl organizacyjny kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT składa się z następujących, głównych przedsięwzięć /etapów/:

- ogólne /wstępne/ przygotowanie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- wypracowanie decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym;
- organizowanie zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- kierowanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym podczas wykonywania zadań;
- podsumowanie rezultatów zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Ideowy model cyklu organizacyjnego kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT przedstawiony jest na rys.3

Główne przedsięwzięcia /etapy, okresy/ cyklu organizacyjnego kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT z zasady realizowane są kolejno - jedno po drugim, itd. Często w trakcie wykonania jednego zadania ZOT lotnictwa może otrzymać następne /kolejne/ zadanie /zadania/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego i w tym samym w trakcie realizacji jednego cyklu zmuszone będą do rozpoczęcia wstępnego cyklu organizacyjnego.

Przedstawione w podrozdziale ogólne zasady funkcjonowania systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa stanowią

Rys.3.

IDEOWY MODEL CYKLU ORGANIZACYJNEGO ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO W ODDZIALE LOTNICTWA

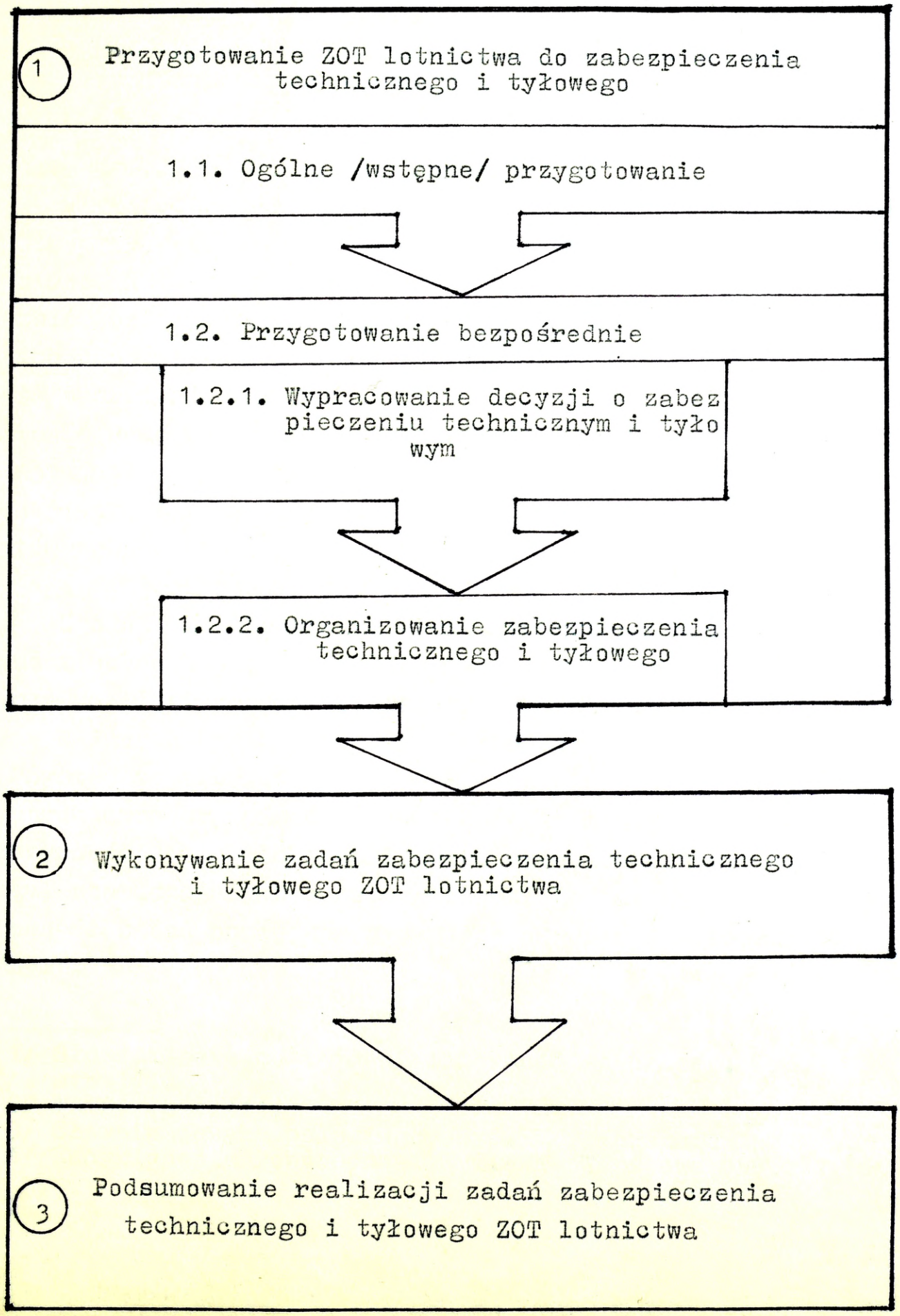

podstawę działalności dowództwa i sztabu ZOT lotnictwa w poszczególnych etapach cyklu organizacyjnego kierowania /dowodzenia i zarządzania/ zabezpieczeniem technicznym i tyłowym opisanej w kolejnych rozdziałach opracowania.

2.2. System kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym związku operacyjno-taktycznego lotnictwa.

Do kierowania wojskami konieczny jest odpowiednio zorganizowany i funkcjonujący system.

W różnych opracowaniach hasło "system" jest różnie określane. Dla przykładu słownik terminologiczny informacji naukowej definiuje, że "system to wyodrębniony z otoczenia, tworzący całość zbiór obiektów oraz związków występujących między obiektami i ich cechami, układ elementów powiązanych z sobą w taki sposób, że tworzą one całość".[1/]

To samo opracowanie podaje definicję systemu organizacyjnego ujmując, że jest to "system działania, zbiór elementów o określonej strukturze, tworzący całość jakościowo różną od sumy elementów zbioru, w którym każdy z elementów przyczynia się do harmonijnego funkcjonowania całości".[2/]

Zgodnie ze Słownikiem Języka POlskiego "system, to skoordynowany układ elementów, zbiór tworzący pewną całość uwarunkowaną stałym, logicznym uporządkowaniem jego części składowych".[3/]

W innych opracowaniach można odczytać takie określenie systemu" "System to skoordynowany wewnętrznie układ elementów o określonej strukturze organizacyjnej, zespół sposobów działania, wykonywania czynności, to całokształt zasad organizacyjnych, ogół norm i reguł obowiązujących w danej dziedzinie, całościowy i uporządkowany zespół zadań powiązanych ze sobą określonym stosunkiem logicznym".[4/]

1/ Słownik terminologiczny informacji naukowej. Wyd. str.111.
2/ Tamże, str.111.
3/ Słownik języka polskiego. Wyd.PWN, Warszawa 1981r.,str.387.
4/ Encyklopedia Powszechna. Wyd.PWN, Warszawa 1983r..

Są to uogólnione definicje systemu, na podstawie których określono hasło system kierowania i które w swej treści zawiera, że jest to "uporządkowana całość obejmująca system dowodzenia i system zarządzania w skali Sił Zbrojnych".[1/]

Z definicji systemu kierowania wynika, że obejmuje on swym zasięgiem /tworzą go/ dwa systemy: dowodzenia i zarządzania.

W Leksykonie Wiedzy Wojskowej te dwa systemy są definiowane następująco:

"System dowodzenia, to uporządkowana, zgodna z zasadami sztuki wojennej, całość złożona z organów i środków dowodzenia, sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniająca podejmowanie stosownych decyzji na wszystkich szczeblach organizacyjnych Sił Zbrojnych oraz ich sprawną, terminową i bezwzględną realizację".[2/]

"System zarządzania, to element składowy systemu kierowania siłami zbrojnymi stanowiący uporządkowany układ sterowania i nadzoru nad działalnością organów wojskowych realizujących zadania o charakterze obsługowym, gospodarczym i administracyjnym".[3/]

Wszystkie te definicje umożliwiają określenie systemu kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT lotnictwa. Należy jednak pamiętać, że w odniesieniu do systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego uogólnione pojęcie "kierowanie" jest bardziej adekwatne, niż tylko dowodzenie czy zarządzanie.

Przez określenie system kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym należy rozumieć zestawiony w myśl obowiązujących ustaleń w uporządkowaną całość /strukturę, model/ zespół organów kierowania /dowodzenia, zarządzania/ sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniających podejmowanie stosownych decyzji, na wszystkich szczeblach kierowania ZOT lotnictwa, przekazywanie ich do wykonawców oraz sprawną, terminową i bezwzględną ich realizację.[4/]

Organami kierowania /dowodzenia, zarządzania/ ZOT lotnictwa nazywane są dowództwa, sztaby, stanowiska:

- dowodzenia /bezpośrednio podległymi związkami, oddziałami

1/ Leksykon wiedzy wojskowej. Wyd.MON 1979r., str.426.
2/ Tamże, str.426.
3/ Tamże, str.428.
4/ Dostosowano do potrzeb systemu kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym hasło system dowodzenia lotnictwem z opracowania Dowodzenie lotnictwem - Część I. Wyd.ASG WP 1986r., str.16.

i poddziałami technicznymi i tyłowymi;

- zarządzania bezpośrednio podległymi/związkami taktycznymi, oddziałami, pododdziałami bojowymi, w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz technicznymi i tyłowymi służbami, sekcjami, warsztatami i innymi urządzeniami/.

TSD ZOT lotnictwa, jako oddzielne stanowisko dowodzenia organizuje się tylko na tym szczeblu organizacyjnym wojsk.
Na szczeblach niższych /związek taktyczny, oddział, samodzielny pododdział/ zabezpieczeniem technicznym i tyłowym kieruje się z ogólnych SD.[1/] TSD ZOT lotnictwa wchodzi w skład TSD Frontu.[2/]
TSD ZOT lotnictwa, to przygotowane i odpowiednio wyposażone miejsce /rejon/, z którego zastępca dowódcy ds techniki i zaopatrzenia kieruje procesem zabezpieczenia technicznego i tyłowego /dowodzi, zarządza/ podległymi wojskami.

System kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT lotnictwa powinien zapewniać kierowanie tym systemem w skali operacyjno-taktycznej, jego współdziałanie wewnątrz pododdziałów, oddziałów i związków technicznych i tyłowych, jak i między nimi, a także z TSD frontu. Powinien on również gwarantować wykonanie przedsięwzięć kierowania w okresie każdego etapu cyklu organizacyjnego zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa, a także kierowanie zgodnie z obowiązującymi zasadami kierowanie- a mianowicie: celowość, jednoosobowść, operatywność, ciągłość kierowania i innymi.

System kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT lotnictwa przedstawia rys. 4

Wszystkie stanowiska i punkty dowodzenia systemu kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT lotnictwa powinny być, w zależności od przeznaczenia i szczebla dowodzenia, odpowiednio wyposażone i urządzone.

Wyposażenie i urządzenie tyłowego stanowiska dowodzenia ZOT lotnictwa powinno zapewnić: zbieranie, analizę, zobrazowanie odpowiednich informacji /o sytuacji taktyczno-operacyjnej, tyłowej,

---

1/ Regulamin sztabów /tymczasowy/. MON, Warszawa 1983r., pkt.28, str.25 i pkt.34, str.28-29.
2/ Biuletyn Informacyjny nr 2/143/, część I. MON, Warszawa 1983r. oraz Biuletyn Informacyjny nr 2/145/. MON, Warszawa 1984r. Załącznik nr 9.

39

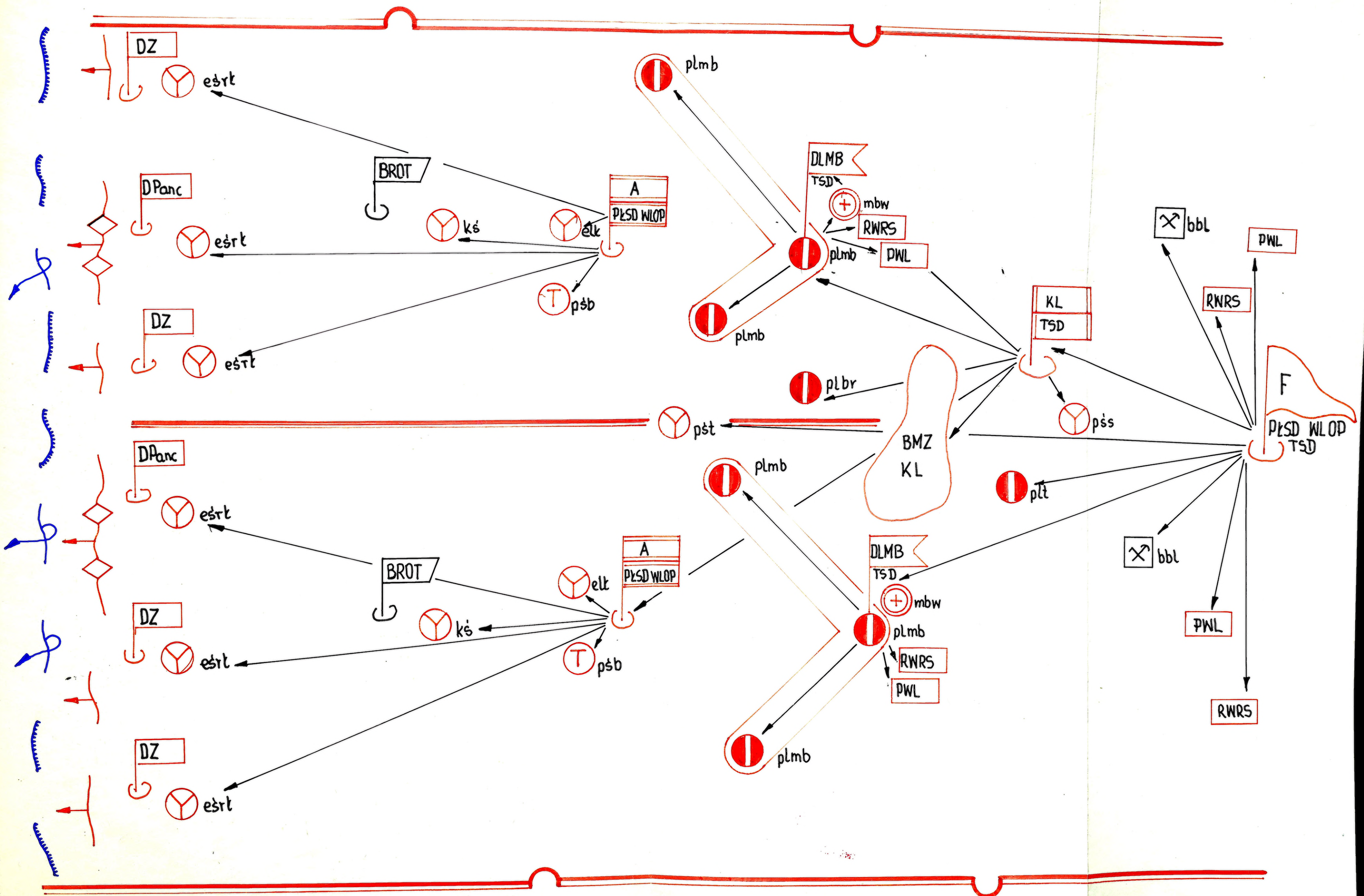

Rys 4 System kierowania zabezpieczeniem technicznym i lotowym ZOT lotnictwa

o potrzebach, możliwościach w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego, planowanym i dokonanym manewrze rzutów zabezpieczenia naziemnego, sytuacji lotniskowej, itp./, przyjmowanie i stawianie zadań, wypracowanie decyzji tyłowej, kierowanie podwładnymi w czasie planowania i realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, zbieranie informacji o wykonaniu zadań, ich analizę oraz ewentualne rozpowszechnienie doświadczeń.

Zaspokojenie większości z tych wymagań uzależnione będzie od wyposażenia w środki łączności.

Na tyłowym stanowisku dowodzenia ZOT lotnictwa wykorzystywane są techniczne środki łączności, poczta polowa i łącznicy.

Do technicznych środków łączności stosowanych w kierowaniu zabezpieczeniem technicznym i tyłowym ZOT lotnictwa zalicza się: środki radiowe, radioliniowe, radiotelefoniczne, przewodowe. Środki łączności stosowane w systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym wykorzystywane winny być w sposób kompleksowy, co zapewniłoby ciągłość wymiany informacji między zasadniczymi ogniwami systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Środki radioliniowe - spełniają ważną rolę w zapewnieniu łączności pomiędzy poszczególnymi TSD. Środki te pracują w ścisłym powiązaniu ze środkami radiotelefonicznymi i przewodowymi.

Środki radiotelefoniczne służą do prowadzenia, zwłaszcza bezpośrednich rozmów między osobami funkcyjnymi wewnątrz stanowisk dowodzenia, na lotniskach, w kolumnach rzutów zabezpieczenia naziemnego, itp.

Środki przewodowe wykorzystywane są w zasadzie w rejonach TSD do organizacji łączności wewnętrznej. Łączność przewodowa organizowana jest też między poszczególnymi stanowiskami dowodzenia w całym systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym. Nie jest ona jednak w tych relacjach w warunkach prowadzenia działań bojowych łącznością podstawową.

Poczta polowa i łącznicy - wykorzystywany jest ten rodzaj łączności do wymiany informacji między poszczególnymi ogniwami systemu zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT i SD. Środkiem lokomocji w tym wypadku będą samoloty i śmigłowce, a na mniejszych odległościach samochody, motocykle.

Należy stwierdzić, że obsada TSD ZOT lotnictwa kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym bardzo często wykorzystuje sieć łączności /kanał radiowy, radioliniowy, itp./szefa sztabu

ZOT, szczególnie do przekazywania zadań bezpośrednio podległym związkom taktycznym /oddziałom, pododdziałom/ bojowym.

Przekazywanie informacji niejawnych w ZOT przez techniczne środki łączności odbywa się z zastosowaniem środków ochrony informacji. Do środków tych zalicza się urządzenia do zautomatyzowanego szyfrowania i kodowania informacji i deszyfrujące, tabele rozmównicze, itp.

W systemie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym na TSD ZOT stosuje się też środki ułatwiające i przyspieszające pracę osobom funkcyjnym. Są to środki organizacyjno-techniczne, stosowane szczególnie do wymiany informacji wewnątrz TSD i między TSD, a centrum dowodzenia ZOT, czy TSD frontu. Są to głównie proste urządzenia do przetwarzania, utrwalania informacji i i rozmnażania dokumentów, takie jak bezprzewodowe i przewodowe urządzenia głośno mówiące i abonenckie oraz radiotelefony, kalulatory, przeliczniki, artymometry, automaty obrachunkowe, dyktafony, magnetofony, mikrokomputery, magnetowidy, itp. oraz maszyny do pisania, powielacze, drukarnie, a także zestawy niezbędnych środków biurowych.

Od kilku lat na operacyjnych szczeblach dowodzenia, w tym i ZOT wykorzystywane są ruchome ośrodki obliczeniowe, wyposażone w komputery odpowiednio oprogramowane, służące do wykonywania kalkulacji i obliczeń potrzebnych m.in.na TSD ZOT lotnictwa do planowania i zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz przechowywania niezbędnych informacji /zadań/ technicznych i tyłowych.

Ilość środków łączności, dowodzenia i innych urządzeń,a także liczba personelu obsługi musi zapewniać równoczesne rozwinięcie i pracę z tzw."dwóch położeń" TSD ZOT lotnictwa, co wynika z zasad funkcjonowania TSD frontu.[1/] Do całościowego zabezpieczenia funkcjonowania TSD frontu, w tym i TSD ZOT lotnictwa, przeznaczone są dwa bataliony zabezpieczenia TSD, podległe kwatermistrzowi frontu.

1/ Biuletyn Informacyjny nr 2/143/...Op.cit., str.190-195.

3. DZIAŁALNOŚĆ DOWÓDZTWA I SZTABU ZWIĄZKU TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO W PROCESIE KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM TECHNICZNYM I TYŁOWYM

Zgodnie z ustaleniami normatywnymi i wynikającymi z nich zakresami obowiązków służbowych i kompetencji, dowódca ZOT lotnictwa dowodzi podległymi mu wojskami osobiście oraz jest całkowicie odpowiedzialny za gotowość bojową i wyszkolenie podległych mu wojsk, prawidłowe ich wykorzystanie, a także za terminowe i pomyślne wykonanie przez nich zadań i wartości moralno-bojowe.[1/]

Dowódca ZOT lotnictwa obowiązany jest między innymi znać stan zabezpieczenia oraz podejmować w odpowiednim czasie decyzję, stawiać zadania podwładnym, organizować zabezpieczenie działań bojowych.[2/]

Z powyższego wynika, że dowódca ZOT lotnictwa ponosi całkowitą odpowiedzialność m.in. za realizację zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT, którym dowodzi.

Dowódca ZOT lotnictwa w kierowaniu /dowodzeniu, zarządzaniu/ wojskami wykorzystuje swoich zastępców, sztab, a także szefów służb, a w wyjątkowych sytuacjach również innych podległych mu oficerów.

Dowódca ZOT lotnictwa do kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym wykorzystuje swojego zastępcę do spraw techniki i zaopatrzenia.

Podstawą kierowania przez dowódcę ZOT lotnictwa zabezpieczeniem technicznym i tyłowym jest zadanie, jakie otrzymał od wyższego przełożonego.

Dowódca ZOT lotnictwa zadanie to otrzymać może od przełożonego w formie dyrektywy, rozkazu lub zarządzenia. Będą to dokumenty rozkazodawcze, zarządzające dowódcy frontu, kwatermistrza frontu, szefa służb technicznych frontu, dowódcy WL i OP i jego zastępcy do spraw technicznych i zaopatrzenia. Na podstawie powyższych, tylko dowódca ZOT lotnictwa podejmując decyzję o działaniach bojowych, podejmuje też w jej ramach

---

1/ Opracowano na podstawie "Regulaminu Walki Sił Zbrojnych PRL". Część I. MON 1985r., str.43.

2/ Tamże, str.43.

decyzję o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym tych działań.

Dowódca ZOT lotnictwa osobiście odpowiada za merytoryczną stronę decyzji /w tym o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym/, do-prowadzenie jej do podwładnych, a także terminowe i dokładne jej wykonanie.

Podczas wypracowania decyzji oraz organizowania działań bojowych dowódca ZOT lotnictwa z zasady zawsze korzysta z pomocy swoich zastępców, oficerów sztabu, czy szefów służb.

W zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych ZOT lotnictwa dowódca korzysta z pomocy swojego zastępcy do spraw techniki i zaopatrzenia. Pomoc ta z zasady sprowadza się do przygotowania i przedstawienia dowódcy propozycji tego elementu decyzji /zamiaru/, który dotyczy zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych ZOT.

Z tego też względu, całościowa decyzja /zamiar/ dowódcy o działaniach bojowych musi obejmować:

a/ decyzję o wykonaniu zadania bojowego;

b/ decyzję o zabezpieczeniu:

- bojowym;
- techniczno-specjalnym;
- tyłowym.

Przedstawiona wyżej rola dowódcy ZOT lotnictwa w realizacji głównych przedsięwzięć kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym pozwala na zestawienie podstawowych obowiązków dowódcy ZOT lotnictwa w tym zakresie.

Z powyższego wynika, że do obowiązków podstawowych dowódcy ZOT lotnictwa odnośnie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego należy:

- nadzór i kontrola:
  - utrzymania w ciągłej gotowości bojowej /sprawności technicznej/ sprzętu bojowego i zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- nadzór i kontrola:
  - organizowania szkolenia podległego składu osobowego służb technicznych i tyłowych zgodnie z bieżącymi wymaganiami wynikającymi z zadań bojowych oraz systematyczne doskonalenie jego umiejętności profesjonalnych;

- ciągła znajomość i ocena sytuacji w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz możliwości w tym zakresie;
- nadzorowanie i kontrola przygotowania jednostek i służb technicznych i tyłowych do wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych;
- podejmowanie decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym działań bojowych;
- kierowanie i pomoc w czasie przygotowania podwładnych ze służb oraz podległych jednostek technicznych i tyłowych do wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- kierowanie podległymi służbami i jednostkami technicznymi i tyłowymi podczas wykonywania przez nie zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- kontrolowanie wykonania przez podwładnych zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, analizowanie wyników działań w tym zakresie oraz rozpowszechnianie doświadczeń.

Wymienione obowiązki dowódca ZOT powinien realizować osobiście lub przez swego zastępcę do spraw techniki i zaopatrzenia. Przekazanie obowiązków w tym zakresie swemu zastępcy do spraw techniki i zaopatrzenia nie zwalnia dowódcy od odpowiedzialności za ich wykonanie.

Dowódca ZOT sposób realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz wykorzystania sił i środków określa w części zamiaru dotyczącej tego zabezpieczenia. Udzielając natomiast wytycznych w tym zakresie swemu zastępcy do spraw techniki i zaopatrzenia, określa te zagadnienia, które są niedostatecznie wiadome i których wyjaśnienie przez zastępcę w meldunku o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym, pozwoli dowódcy na właściwą ocenę sytuacji technicznej i tyłowej oraz powzięcie właściwej decyzji w tym zakresie.

Dowódca ZOT lotnictwa podejmując decyzję o działaniach bojowych stawia zadania zabezpieczenia technicznego i tyłowego, w których określa:

- główny wysiłek zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- ugrupowanie jednostek zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT oraz sposób ich przesunięcia w toku działań;

- czas zgromadzenia i ilości zapasów środków materiałowych;
- limity zużycia środków materiałowych.[1/]

Zgodnie z ustaleniami regulaminowymi sztab ZOT lotnictwa jest głównym organem kierowania wojskami, jest organem zapewniającym kierowanie przez dowódcę, w tym zabezpieczeniem technicznym i tyłowym.

Podstawą działalności sztabu ZOT lotnictwa /jej strony merytorycznej i funkcjonalnej/ jest zamiar i decyzja, a w odniesieniu do zabezpieczenia technicznego i tyłowego, część zamiaru i decyzji dotycząca tego zabezpieczenia.

Zgodnie z ogłoszonym przez dowódcę ZOT lotnictwa zamiarem w części dotyczącej zabezpieczenia technicznego i tyłowego, sztab ZOT proponuje, a następnie opracowuje lub gromadzi dokumenty zakresu zabezpieczenia technicznego i tyłowego niezbędne do oceny sytuacji i powzięcia przez dowódcę ZOT lotnictwa w tym zakresie decyzji.

W trakcie prowadzenia działań bojowych sztab ZOT lotnictwa zbiera informacje między innymi o realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz o warunkach wykonywania tych zadań, może proponować korekty do planu zabezpieczenia tyłowego i technicznego działań bojowych, a także oceniać wyniki realizacji tych zadań.

Sztab ZOT lotnictwa między innymi analizuje też wykonanie zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, zestawia w tym zakresie wnioski i przygotowuje materiały do omówienia i popularyzowania doświadczeń i wniosków z tego zabezpieczenia.

Przedstawiona wyżej rola i praca sztabu ZOT lotnictwa w realizacji głównych przedsięwzięć kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym, pozwala na zestawienie podstawowych obowiązków sztabu ZOT lotnictwa w tym zakresie.

Do podstawowych obowiązków sztabu ZOT lotnictwa w zakresie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym należy:

- systematyczne zbieranie informacji o sytuacji technicznej i tyłowej, opracowanie jej oraz zapoznawanie z nią dowódcę

1/ Opracowano na podstawie "Instrukcji o organizacji pracy tyłów taktycznych". Wyd.MON 1987r., str.26.

ZOT, jego zastępcę do spraw techniki i zaopatrzenia, zainteresowanych oficerów sztabu i innych podwładnych;

- zapewnienie jak najlepszych warunków przygotowania /organizowania/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego podległych służb i jednostek technicznych i tyłowych oraz terminowego osiągnięcia przez nie gotowości bojowej wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- zapewnienie jak najlepszych warunków kierowania podległymi służbami i jednostkami technicznymi i tyłowymi przez dowódcę w trakcie realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego;
- śledzenie przebiegu wykonania zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, przedstawianie na wniosek zastępcy do spraw techniki i zaopatrzenia ocen sytuacji technicznej i tyłowej propozycji korekt planów zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych, jak również zbierania meldunków o przebiegu zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań i opracowanie meldunków /sprawozdań/ o tym zabezpieczeniu dla przełożonych;
- opracowywanie i analizowanie rezultatów zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych oraz opracowywanie i rozpowszechnianie doświadczeń w tym zakresie.

Z przedstawionych obowiązków funkcyjnych dowódcy ZOT lotnictwa w zakresie kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym wynikają obowiązki i kompetencje dowódców ZT i oddziałów lotnictwa.[1/] Na uwagę zasługują jednoznaczne ustalenia kierowniczej roli dowódcy ZOT lotnictwa w kierowaniu zabezpieczeniem technicznym i tyłowym, jednoosobowego decydowania w tej sprawie oraz osobistej odpowiedzialności dowódcy za skutki podejmowanych decyzji odnośnie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego działań bojowych lotnictwa.

1/ Obowiązki funkcyjne i kompetencje ZT i oddziału odnośnie do kierowania zabezpieczeniem technicznym i tyłowym opracowane są w części II i III studium.

4. PRZEDSIĘWZIĘCIA KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM TECHNICZNYM I TYŁOWYM W ZWIĄZKU OPERACYJNO-TAKTYCZNYM LOTNICTWA

4.1. Podczas przygotowania do zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Przygotowanie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego jest organiczną, nieodłączną częścią całościowego przygotowania do działań bojowych, w którym można wyróżnić:

a/ przygotowanie do wykonania zadań /zadania/ bojowego;

b/ przygotowanie do zabezpieczenia wykonania zadania bojowego, tj.:

- zabezpieczenia bojowego;
- zabezpieczenia techniczno-specjalnego;
- zabezpieczenia tyłowego.

Z tego też względu, metodyka pracy zastępców dowódcy odpowiedzialnych za przygotowanie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego powinna być analogiczna, jak ogólna metodyka przygotowania do działań bojowych.

Proces przygotowania do zabezpieczenia technicznego i tyłowego, tak jak i proces całościowego przygotowania do działań bojowych, może być przeprowadzony metodą równoległą lub kolejną.[1/]

Metoda kolejnego przygotowania polega przede wszystkim na tym, że dopiero wypracowanie całościowej decyzji na określonym szczeblu organizacyjnym wojsk oraz jej zatwierdzenie przez szczebel nadrzędny, pozwala na rozpoczęcie przygotowania na szczeblu bezpośrednio podległym.
Tak więc, metoda ta umożliwia precyzyjne postawienie podwładnym całości zadań /w pełnym zakresie/, udzielenie im pomocy podczas przygotowania oraz kontrolę realizacji przedsięwzięć.

Zasadniczym wymogiem tej metody jest konieczność dysponowania odpowiednio długim czasem, czego wymaga pracochłonny, całościowy proces przygotowania do działań na kolejnych szczeblach organizacyjnych wojsk /kolejno/.
Z tego też względu metoda ta ma zastosowanie przede wszystkim w czasie "P" oraz na szczeblach strategiczno-operacyjnych.

1/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit., pkt.56, str.47-48.

Metoda równoległego przygotowania polega na tym, że już częściowe wypracowanie decyzji /zamiaru/ i jej zatwierdzenie przez przełożonych, pozwala na przekazanie zadań podwładnym.

Metoda ta pozwala więc na szybsze rozpoczęcie przygotowań przez podwładnych, przy czym przekazywane zadania będą początkowo ogólne, a także mało precyzyjne, udokładniane już w trakcie procesu przygotowania.

Generalną przyczyną celowości stosowania metody równoległej oraz uznanie jej za metodę podstawową[1/] jest umożliwienie właściwego przygotowania do działań na kilku szczeblach organizacyjnych wojsk prawie jednocześnie /równolegle/ w prawdopodobnych warunkach przyszłej wojny, tj.w deficycie czasu.

Graficzne zastosowanie modeli przygotowania do działań metodą kolejną i równoległą, przedstawiono na rys.5

Proces przygotowania do zabezpieczenia technicznego i tyłowego składa się z trzech zasadniczych etapów, tzw. "cyklu organizacyjnego":

1. Ogólne /wstępne przygotowanie do zabezpieczenia technicznego i tyłowego.
2. Wypracowanie decyzji w zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.
3. Organizowanie zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

4.1.1. Ogólne /wstępne/ przygotowanie do działań, w tym do zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Rozpoczyna się po otrzymaniu zarządzenia wstępnego dowódcy wyższego szczebla dowodzenia.[2/]

Na tej podstawie oraz wg wytycznych dowódcy, szef sztabu opracowuje zarządzenie wstępne[3/], z którym zapoznani są m.in.zastępcy dowódcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.

Ponieważ tak postawione zadania będą z reguły bardzo ogólne, wstępne przygotowanie polegać będzie na:

a/ prognozowaniu przyszłych, szczegółowych zadań zabezpiecze-

---

1/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit., pkt.56, str.47.
2/ Podstawą do rozpoczęcia wstępnego przygotowania do zabezpieczenia technicznego i tyłowego mogą być również ustne, specjalistyczne zadania i informacje przełożonego sztabu /wydziału, oddziału/ STiZ.
3/ Regulamin [illegible] sztabów /tymczasowy/.MON,Warszawa 1983r. pkt.119, str.73.

Rys. 5.

MODELE PRZYGOTOWANIA DO ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO

A. METODA KOLEJNA:

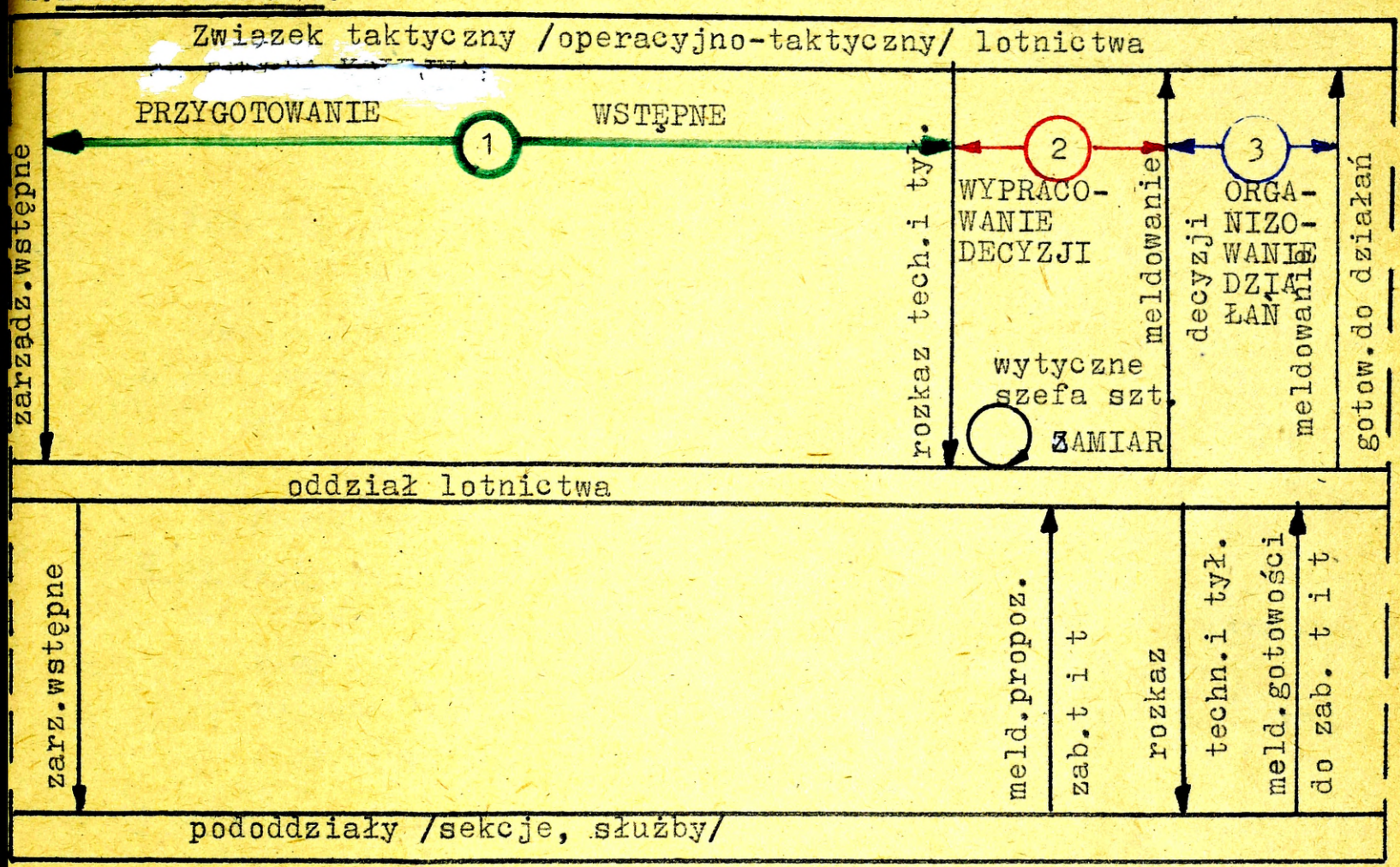

B. METODA RÓWNOLEGŁA:

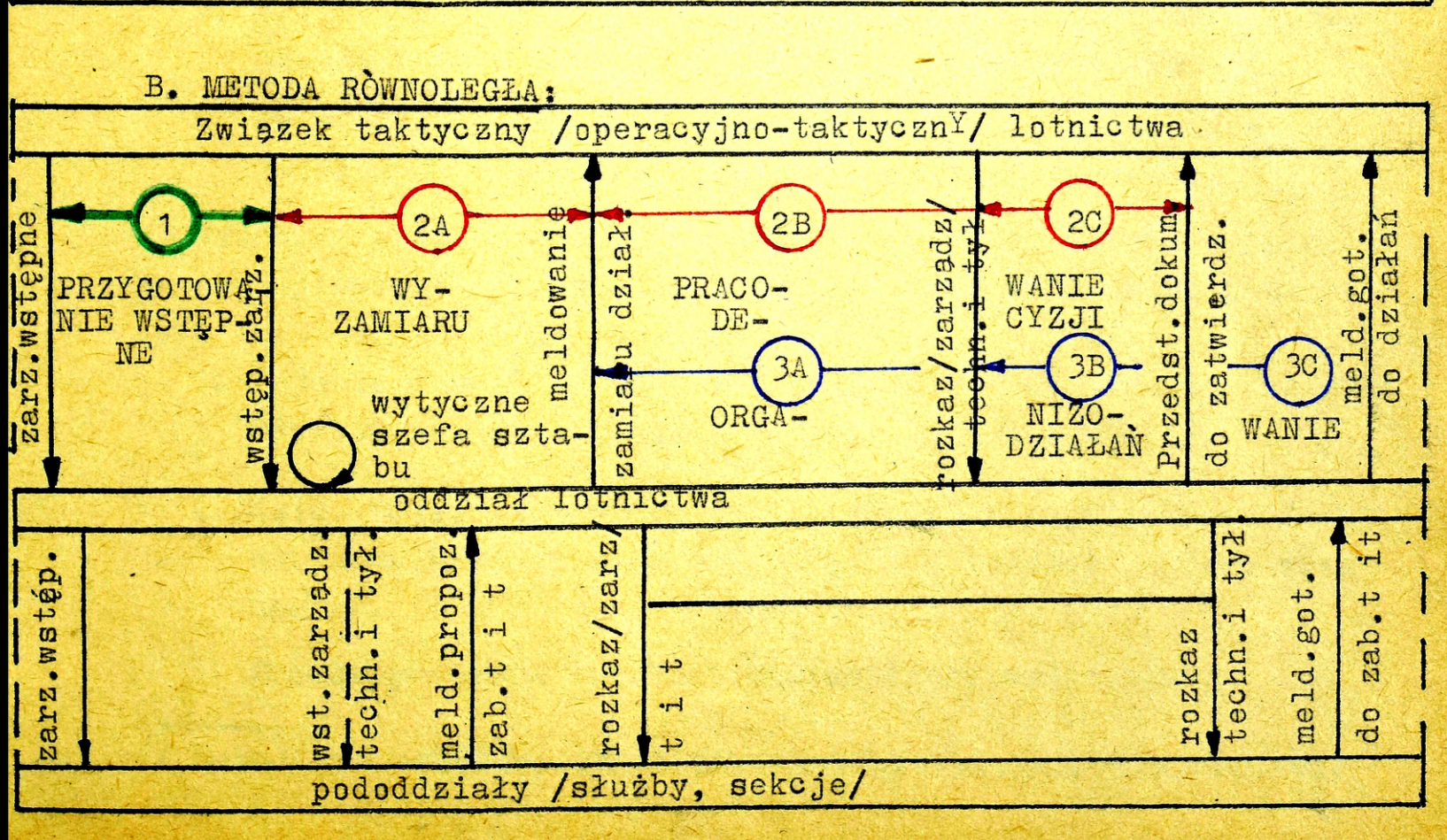

nia technicznego i tyłowego;

b/ studiowaniu wiadomości o działaniach nieprzyjaciela i wojsk własnych oraz warunkach geograficznych, mogących mieć wpływ na realizację zabezpieczenia technicznego i tyłowego,

c/ uaktualnianie i uszczegóławianie danych o sytuacji technicznej i tyłowej.

4.1.2. Wypracowanie decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.

Jest wypracowaniem nieodłącznej, organicznej części całościowej decyzji dowódcy o działaniach bojowych.

Propozycję decyzji dowódcy w tym zakresie wypracowują jego zastępcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.

Propozycje te wypracowywane są na podstawie:

W metodzie kolejnej:

a/ wytycznych szefa sztabu, wynikających z rozkazu /zarządzenia/ bojowego dowódcy wyższego szczebla dowodzenia,

b/ rozkazu /zarządzenia/ technicznego i tyłowego dowódcy wyższego szczebla dowodzenia.

W metodzie równoległej:

a/ wytycznych szefa sztabu, wynikających ze wstępnego zarządzenia bojowego dowódcy wyższego szczebla dowodzenia,

b/ ewentualnych, specjalistycznych wytycznych technicznych i tyłowych dowództwa wyższego szczebla dowodzenia.

Wytyczne szefa sztabu dla zastępców dowódcy odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe powinny zawierać następujące informacje /dane/ i zadania[1/]:

1. Zadanie /zadania/ bojowe i jego cel, a w metodzie kolejnej również zamiar wykonania zadania bojowego/walki/.

2. Kalkulację czasu ogółu przedsięwzięć przygotowanych /od otrzymania zadania do osiągnięcia gotowości do jego wykonania/.

3. Przedsięwzięcia tzw."natychmiastowego wykonania".

1/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.,pkt.56,str.47-48.

4. Organizację rekonesansu.[1/]

5. Zakres danych i propozycji zabezpieczenia technicznego i tyłowego, niezbędnych dowódcy do podjęcia decyzji, a w metodzie równoległej - zamiaru.[2/]

Wytyczne szefa sztabu dla zastępców dowódcy, wypracowujących propozycję decyzji w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego umożliwiają:

a/ wypracowanie propozycji zabezpieczenia technicznego i tyłowego, odpowiednich do:
- zadania bojowego;
- celu działań bojowych;
- zamiaru działań bojowych /walki/ - w metodzie kolejnej;

b/ dostosowanie czasów i terminów realizacji przedsięwzięć przygotowawczych w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego do reżimów czasowych całościowego procesu przygotowawczego,

c/ właściwe zabezpieczenie techniczne i tyłowe rekonesansu i udział w nim podległych zastępcom sił i środków /tyłów/,

d/ przygotowanie pełnych /w wystarczającym zakresie/ danych i propozycji zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Proces wypracowania decyzji w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego wymaga realizacji przez zastępców dowódcy następujących, metodycznych przedsięwzięć:

1. Analiza zadania /zadań/ technicznego i tyłowego.
2. Kalkulacja czasu realizacji przedsięwzięć przygotowawczych w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego.
3. Podjęcie zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego.[3/]
4. Ocena sytuacji technicznej i tyłowej.
5. Podjęcie decyzji[4/] o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.
6. C.d. oceny sytuacji technicznej i tyłowej.[5/]

1/ W przypadku przebazowania /przemieszczenia/ ogółu lub części sił i środków.
2/ Będzie to tzw."zamiar rozszerzony",tj.obejmujący również inne zagadnienia decyzyjne,określane każdorazowo przez dcę/Dowodzenie lotnictwem.Cz.III.rozdz.2.4, str.26/.
3/ Tylko w metodzie kolejnej.
4/ W metodzie równoległej,tzw."rozszerzonego zamiaru".
5/ Tylko w metodzie równoległej.

7. Podjęcie decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.[1/]

4.1.2.1. Analizę zadania technicznego i tyłowego prowadzą z reguły samo zastępcy dowódcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe. Przedsięwzięcie to może być również przeprowadzone przy udziale innych oficerów, szczególnie w metodzie równoległej.

W metodzie równoległej zastępcy dowódcy odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe muszą się liczyć z koniecznością uprzedniego sprecyzowania, a nawet określenia zadań w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego. Zadania te wynikać będą bezpośrednio z zadań bojowych, określonych wytycznymi szefa sztabu.

Model analizy zadania technicznego i tyłowego przedstawiony został graficznie na rys. 5

Układ analizy zadania technicznego i tyłowego przedstawiono w opracowaniu „Układ i treść dokumentów zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa".

4.1.2.2. Kalkulacja czasu realizacji przedsięwzięć przygotowawczych w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego prowadzona jest bezpośrednio po analizie zadania, zwykle przez "szefów służb STiZ".

Kalkulacja czasu musi uwzględniać reżimy czasowe ogólnego przygotowania do działań bojowych, określone w wytycznych szefa sztabu.

Tak wykonana kalkulacja czasu powinna pozwolić na prawidłowe przygotowanie i organizację zabezpieczenia technicznego i tyłowego, m.in. na podstawie właściwie określonych:

a/ terminu osiągnięcia gotowości do zabezpieczenia technicznego i tyłowego, odpowiednio wyprzedzającego termin gotowości do wykonania zadania bojowego.[2/]

b/ ogólny czas przygotowania do zabezpieczenia technicznego

1/ Z reguły będzie to szef sztabu STiZ, tj. szef sztabu bzaop w oddziale lotnictwa; st. insp. wydz. STiZ ds org. i planowania w ZT lotnictwa; szef wydziału org. i planowania STiZ w ZOT. lotn.

2/ Różnica ta wynika z konieczności realizacji zabezpieczenia techniczno-lotniskowego, warunkującego osiągnięcie gotowości bojowej przez załogi i statki powietrzne. Regulamin walki wojsk lądowych... Op... cit., pkt. 710, str. 433.

Rys. 6.

MODEL ANALIZY ZADANIA TECHNICZNEGO I TYŁOWEGO
ZOT LOTNICTWA

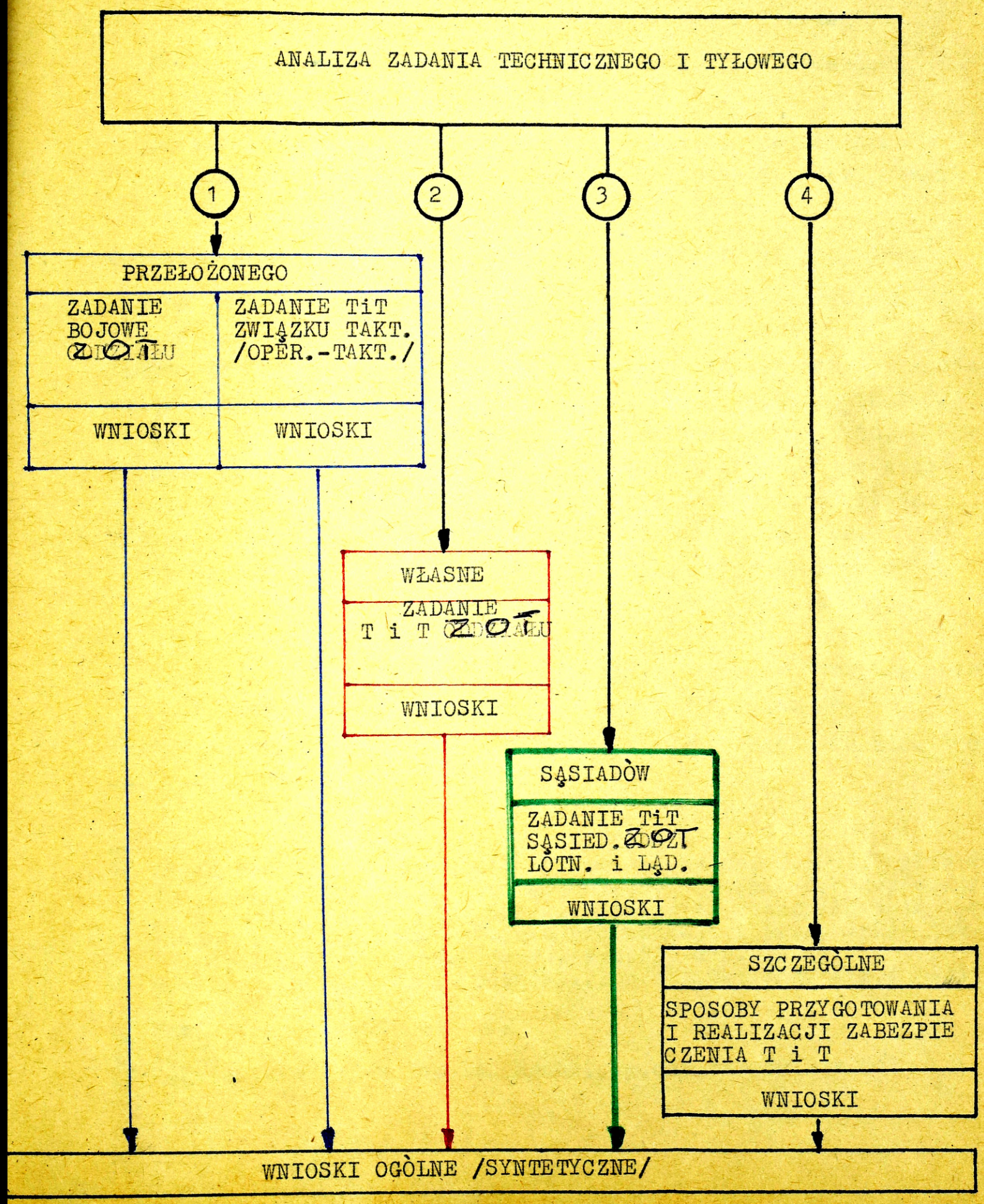

i tyłowego, będącego różnicą osiągnięcia gotowości do zabezpieczenia technicznego i tyłowego, a terminem otrzymania zadania /wytycznych szefa sztabu/,

c/ szczegółowe przedsięwzięcia "natychmiastowego wykonania" w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego,

d/ sposób przygotowania danych i propozycji dla dowódcy /indywidualnie i zespołowo/,

e/ terminy ewentualnych wysłuchań meldunków podwładnych w zakresie szczegółowych danych i propozycji zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

4.1.2.3. Zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego jest koncepcją /myślą przewodnią/ realizacji zadania /zadań/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego wypracowują /podejmują/ zastępcy dowódcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe osobiście lub przy udziale oficerów STiZ, a następnie przedstawiają go do zatwierdzenia dowódcy.[1/] Do czasu zatwierdzenia zamiaru przez dowódcę jest on jego propozycją.

Zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego musi być:

1. Zgodny z zamiarem wykonania zadania bojowego /walki/[2/].
2. Uzgodniony i skoordynowany z zamiarem zabezpieczenia bojowego.[3/]
3. Spójny wewnętrznie /skoordynowanie zamiaru zabezpieczenia technicznego z zamiarem zabezpieczenia tyłowego.[4/]

Zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego powinien obejmować następujące zagadnienia:[5/]

1/ Przedstawienie zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego do zatwierdzenia może również nakazać zastępca dowódcy wyższego szczebla dowodzenia, odpowiedzialny za zabezpieczenie techniczne i tyłowe. Instrukcja o organizacji i pracy tyłów taktycznych MON, Warszawa 1987r., pkt.23, str.17.

2/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.pkt.664, str.410-411. i pkt.695, str.426.

3/ Tamże oraz pkt.53, str.46.

4/ Tamże "

5/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.pkt.59,str.51.

1. Główny wysiłek w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego /realizacja których, szczegółowych rodzajów zabezpieczenia jest najważniejsza dla wykonania zadania/.
2. Kolejność i sposoby zabezpieczenia technicznego i tyłowego /w jakiej kolejności i jakimi siłami zabezpieczać poszczególne elementy ugrupowań/.
3. Ugrupowanie sił i środków zabezpieczenia technicznego i tyłowego /tyłów/ i ich przemieszczenie podczas wykonywania zadań.

W metodzie kolejnej zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego opracowywany jest przez zastępców dowódcy, odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe, zwykle przy udziale "szefów sztabów" STiZ. Podstawą do podjęcia zamiaru są przede wszystkim wyniki omówionych wcześniej przedsięwzięć metodycznych, tj. analizy zadania i kalkulacji czasu. Nie wyklucza się również wykorzystania już w tym okresie uzupełniających danych, uzyskiwanych podczas odpowiedzi różnych oficerów STiZ na doraźnie zadawane pytania.

Podjęty przez zastępców zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego w metodzie kolejnej, zatwierdzany jest przez dowódcę dopiero podczas przedstawiania propozycji całej decyzji w tym zakresie.

Ponieważ w metodzie równoległej zamiar podlega zatwierdzeniu, od zastępców odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe dowódca wymagać będzie złożenia meldunku danych i propozycji zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Meldunek ten ze względu na konieczność dokonania zasadniczych ustaleń w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego, będących podstawą do postawienia zadań wykonawczych, z reguły poszerzony będzie o zagadnienia wykraczające poza zakres i stopień szczegółowości zamiaru ogólnego.
Najczęściej dowódca żądać będzie szczegółowszych danych motywujących konkretne propozycje zamiaru oraz propozycje realizacji wybranych, szczegółowych rodzajów zabezpieczenia technicznego i tyłowego. Będzie więc to meldunek rozszerzony także o elementy decyzyjne, nazywany meldunkiem "rozszerzonego zamiaru".
Zakres takiego meldunku powinien być określony w wytycznych sze-

fa sztabu, jednakże zastępcy dowódcy składający meldunek muszą być przygotowani na ewentualne pytania dodatkowe, zadawane w trakcie meldowania danych i propozycji zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Z tych też względów, przed wypracowaniem propozycji zamiaru metodą równoległą, zastępcy dowódcy odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe muszą dokonać oceny sytuacji technicznej i tyłowej, a także opracować meldunek dla dowódcy, obejmujący praktycznie pełny zakres zagadnień wchodzących w zakres meldunku danych i propozycji decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.

Zatwierdzony, rozszerzony zamiar zabezpieczenia technicznego i tyłowego /tak jak zamiar wykonania zadania bojowego i zamiar zabezpieczenia bojowego/, przedstawiony jest w tej metodzie innym zastępcom dowódcy, szefom /kierownikom/ służb i sekcji oraz dowódcom pododdziałów. Przedsięwzięcie to traktowane jest jako postawienie zadań w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego, tj. rozpoczęcie "cyklu organizacji" zabezpieczenia technicznego i tyłowego mimo to, że "cykl przygotowawczy" nie został jeszcze zakończony.

Wzór i przykład meldunku zamiaru zabezpieczenia technicznego przedstawiono w [redacted]. 1/ opracowanie „Układ i treść dokumentów zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa"

4.1.2.4. Ocena sytuacji technicznej i tyłowej polega na konfrontacji danych i wniosków w celu dokładnego określenia możliwości realizacji zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Ocenę sytuacji technicznej i tyłowej prowadzą zastępcy dowódcy odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe, na podstawie własnych danych i wniosków oraz korzystając z danych i wniosków szczegółowych /informacji i rezultatów kalkulacji technicznych i tyłowych/ przedstawionych przez poszczególnych oficerów STiZ.

Ocena sytuacji technicznej i tyłowej rozpoczyna się po udzieleniu przez szefa sztabu STiZ wytycznych innym oficerom STiZ

[redacted]

/zastępcom, szefom służb, kierownikom sekcji/ dowódcom pododdziałów technicznych i tyłowych, obejmujących:

1. Zadanie /zadania/ bojowe, jego cel, a w metodzie kolejnej również zamiar dowódcy.[1/]
2. Zadanie /zadania/ techniczne i tyłowe, jego cele, a w metodzie kolejnej również zamiar zastępców.
3. Kalkulację czasu przedsięwzięć przygotowawczych w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego.
4. Przedsięwzięcia do natychmiastowego wykonania w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego.
5. Organizację rekonesansu.[2/]
6. Zakres szczegółowych danych i propozycji zabezpieczenia technicznego i tyłowego, niezbędnych zastępcom do podjęcia decyzji, a w metodzie równoległej - zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Na podstawie wytycznych, wyznaczeni oficerowie dokonują własnych, specjalistycznych ocen sytuacji i przygotowują meldunki danych i propozycji, które przedstawiają zastępcom w trakcie tzw. zespołowej oceny sytuacji.

Meldunki te opracowywane są na podstawie map roboczych, dokumentów pomocniczych /w tym wydruków EMC i mikrokomputerowych programów kalkulacyjnych i symulacyjnych/ oraz dodatkowo uzyskanych /uaktualnionych/ informacji.

Prezentują je wyznaczeni podczas udzielania wytycznych oficerowie w ustalonej kolejności i terminach, a także w pełnym lub zawężonym specjalistycznym zakresie tematycznym.

Układ każdego meldunku powinien obejmować /odpowiednio do specjalności/:

1. Informacje /dane/:
   a/ aktualne /lub zasadnicze zmiany/ w ukompletowaniu i położeniu specjalistycznych /podległych/ sił i środków oraz urządzeń.

1/ W metodzie kolejnej, dowódca wypracowując zamiar może zażądać udzielenia przez zastępców odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe, odpowiedzi na doraźne pytania, co faktycznie rozpocznie ocenę sytuacji taktycznej i tyłowej.

2/ W przypadku przebazowania /przemieszczenia lub manewru/ ogółu lub części sił i środków.

b/ aktualnie wykonywane /poprzednie/ zadanie /zadania/ i stopień ich realizacji,
c/ otrzymane /kolejne/ specjalistyczne zadanie /zadania,
d/ przewidywane czynniki mające wpływ na wykonanie zadania /zadań/.

2. Ocena możliwości wykonania zadania aktualnie wykonywanego i zadania otrzymanego.
3. Propozycje wykonania otrzymanego zadania i ewentualne zmiany wykonania zadania poprzedniego.

Oceną sytuacji technicznej i tyłowej /tak jak i bojowej/ może być prowadzona dwoma sposobami:
- według elementów sytuacji;
- według elementów decyzji.

Modele obu sposobów oceny sytuacji technicznej i tyłowej przedstawiono w rys. 7,8

W warunkach przygotowania metodą kolejną, ocena sytuacji technicznej i tyłowej prowadzona jest zwykle według elementów sytuacji. Trwa ona do czasu podjęcia przez dowódcę decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym, tzn. zatwierdzenia jej propozycji, wypracowanej przez zastępców.

W metodzie równoległej, ocena sytuacji technicznej i tyłowej prowadzona jest według elementów decyzji, których zakres określany jest każdorazowo wytycznymi.
Rozpoczyna się ona w czasie wypracowania zamiaru /tzw."wstępna ocena sytuacji"/ i jest kontynuowana podczas dalszego wypracowywania decyzji.

Należy pamiętać, że omówiona ocena sytuacji technicznej i tyłowej dotyczy jedynie etapu wypracowania decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym. Oprócz tego, zastępcy dowódcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe zobowiązani są oceniać sytuację techniczną i tyłową, we wszystkich innych etapach "cyklu organizacyjnego", tj. podczas wstępnego przygotowania, organizowania, wykonywania i podsumowania działań /zabezpieczenia/.

4.1.2.5. Decyzję o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym podejmuje

MODEL OCENY SYTUACJI TECHNICZNEJ I TYŁOWEJ ZOTu LOTNICTWA WEDŁUG ELEMENTÓW SYTUACJI

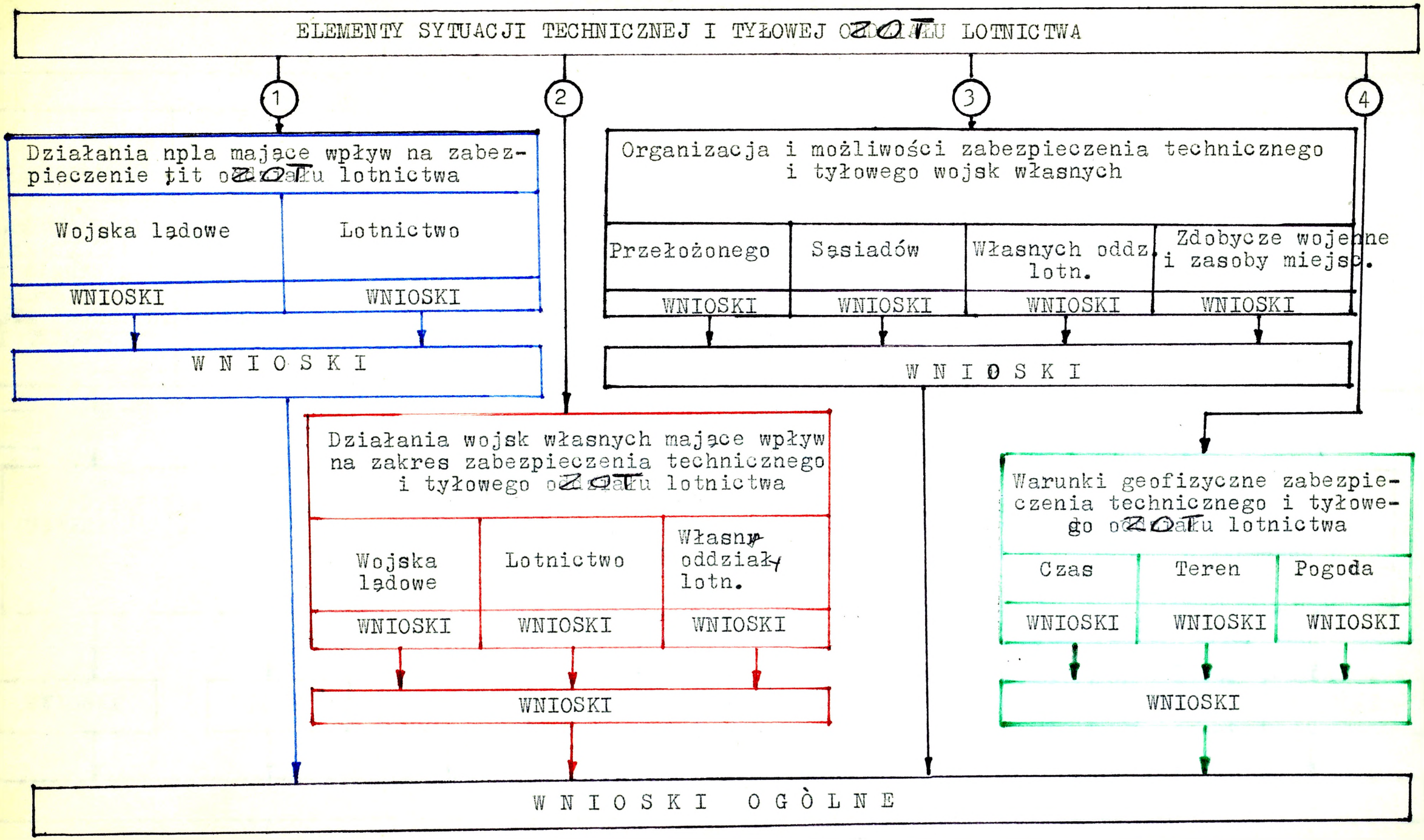

Rys. 8.

MODEL OCENY SYTUACJI TECHNICZNEJ I TYŁOWEJ ODDZIAŁU LOTNICTWA WEDŁUG ELEMENTÓW DECYZJI

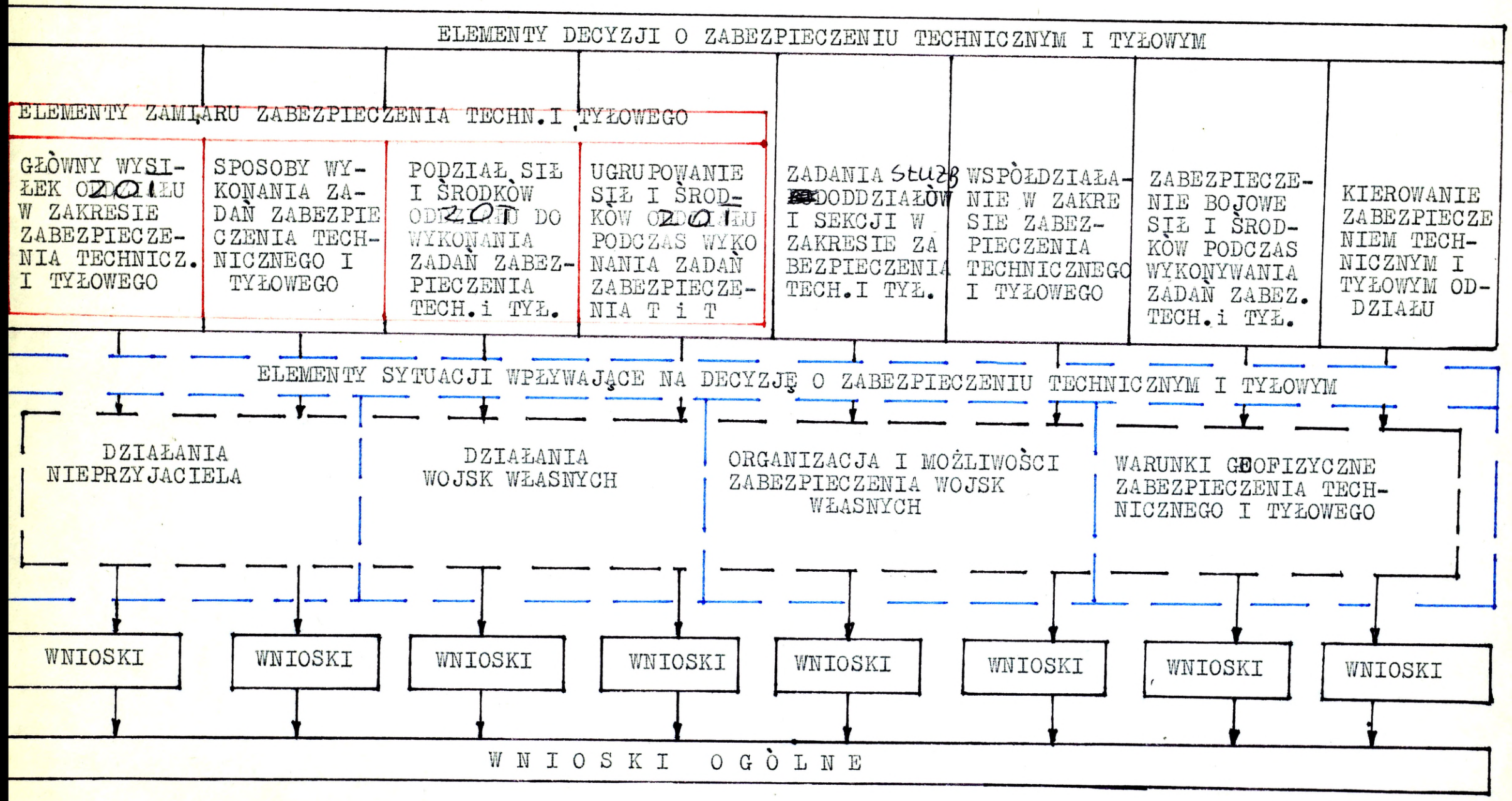

dowódca na podstawie jej propozycji[1/] wypracowanej przez zastępców, odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe. Podstawą do podjęcia decyzji jest wynik /wnioski/ z oceny sytuacji technicznej i tyłowej.

Treść propozycji decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym przedstawiana jest dowódcy w formie meldunku składanego ustnie i na piśmie oraz planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Pisemna decyzja wykorzystywana jest następnie do przedstawienia jej przełożonym wyższych szczebli, zapoznania z decyzją innych zastępców i oficerów sztabu, przed szczegółowym planowaniem działań bojowych, w tym zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz postawienia zadań podwładnym.

Zakres tematyczny i przedmiotowy ustnych meldunków propozycji decyzji może być każdorazowo zawężany do zagadnień najistotniejszych w konkretnych sytuacjach i przy wykonywaniu określonych zadań.

Układ i wzory oraz przykłady pełnych meldunków zastępców przedstawiono w [redacted] opracowaniu. Układ i tejże dokumentów zabezp. T i T zot. [illegible].

Decyzja dowódcy o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym /zatwierdzona propozycja zastępców/ przedstawiona jest w dokumencie bojowym /dowodzenia/[2/], tj.w "Planie zabezpieczenia technicznego i tyłowego".

Plan taki składa się z części graficznej /mapy/ i legendy.[3/]

W oddziale lotnictwa, część graficzną wykonuje się na mapach roboczych zastępców dowódcy, odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.[4/] Zastępcy ci, mogą wykonać wspólną część graficzną planu, na ustalonej, jednej z map roboczych.

Część graficzna planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego

1/ W metodzie równoległej przedstawiana jest tylko propozycja zamiaru,rozszerzonego o zasadnicze elementy decyzyjne.W metodzie równoległej decyzja o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym wypracowywana jest przez zastępców,zgodnie z zatwierdzonym,rozszerzonym zamiarem zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

2/ Regulamin sztabów...Op.cit.,załącznik nr 1,str.110.

3/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.pkt.592, str.51-52; Instrukcja o organizacji i pracy...Op.cit.pkt.39,str.27-28; Regulamin sztabów...Op.cit.pkt.107,str.68.

4/ Tamże.

/oprócz wymagań stawianych mapie roboczej/, powinna zawierać elementy decyzyjne, tj.:[1]

a/ rubież styczności bojowej wojsk /rsbw/, przewidywane kierunki i sposoby działań nieprzyjaciela oraz możliwość oddziaływania na tyły,

b/ sposoby wykorzystywania tyłów, tj. rejony planowanego rozmieszczania, przemieszczania i rozwijania oddziałów /pododdziałów/ i urządzeń specjalistycznych organicznych i przydzielonych,

c/ drogi dowozu i ewakuacji /medycznej i technicznej/ oraz siły i środki wyznaczone do ich utrzymania,

d/ rejony i terminy rozwijania /przemieszczania/ stanowisk dowodzenia, z których realizowane będzie kierowanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym.

Druga część planu - legenda może być wykonywana w dowolnej postaci /tabel, schematów, planszy, wydruku z komputera,itp./.

Ze względu na wymóg zatwierdzania planu przez dowódcę, powinna ona być podpisana przez zastępców dowódcy odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe oraz szefa sztabu, a zatwierdzona przez dowódcę.[2]

W legendzie powinny znaleźć się dane, których nie można wogóle lub w dostatecznym stopniu szczegółowości przedstawić graficznie na mapie.

Układ, wzór i przykład legendy planu zabezpieczenia technicznego i tyłowego przedstawiono w załącznikach.

4.1.3. Organizowanie zabezpieczenia technicznego i tyłowego rozpoczyna się postawieniem zadań w tym zakresie. Proces ten rozpoczyna postawienie zadań z reguły:

a/ w metodzie kolejnej - po zatwierdzeniu decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym,

b/ w metodzie równoległej - po zatwierdzeniu zamiaru zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

1/ Instrukcja o organizacji pracy...Op.cit.pkt.39,str.27-28; Regulamin sztabów...Op.cit.pkt.184,str.103 oraz pkt.191,s.107.

2/ Instrukcja o organizacji i pracy...Op.cit.pkt.39,str.27-28; Regulamin sztabów...Op.cit.pkt.184,str.103 oraz pkt.191,s.107.

Wynika to z tego, że zadania, również w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego postawić można podwładnym dopiero po zatwierdzeniu przez dowódcę wyższego szczebla całościowej decyzji /zamiaru/ dowódcy o działaniach bojowych, a w tym i o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym.
Należy jednak pamiętać, że już podczas ogólnego przygotowania czy wypracowania decyzji mogą być stawiane częściowo zadania do wykonania.[1/]

Zadania w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego stawiane są łącznie z zadaniami bojowymi i zadaniami w zakresie zabezpieczenia bojowego.
Z reguły najpierw stawiane są zadania bojowe i w zakresie zabezpieczenia bojowego. Należy jednak pamiętać, że w określonych sytuacjach zadania w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego mogą być stawiane w pierwszej kolejności. Wynika to z nakazu stawiania zadań najpierw tym podwładnym, którzy rozpoczynają działania najwcześniej.[2/]

Zadania stawia się ustnie /osobiście lub przez techniczne środki łączności - TSL/ lub pisemnie /w postaci dokumentów bojowych/.[3/]

Po raz pierwszy zadania zabezpieczenia technicznego i tyłowego stawiane są ustnie przez dowódcę /lub w jego imieniu szefa sztabu/ w formie wytycznych do zabezpieczenia technicznego i tyłowego.[4/] Zadania te obowiązują cały stan osobowy, łącznie z innymi zastępcami dowódcy.[5/]

Zadania te mogą być również stawiane przez zastępców dowódcy odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.[6/] W wytycznych tych należy podać:[7/]

1/ Np.w zarządzeniu wstępnym,wytycznych szefa sztabu ogólnowojskowego czy STiZ w zakresie przedsięwzięć do natychmiastowego wykonania czy organizacji i zabezpieczenia technicznego i tyłowego rekonesansu.
2/ Regulamin sztabów...Op.cit.pkt.115,str.71-72.
3/ Tamże.
4/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.pkt.666,str.412 i pkt. 697,str.427.Dla oddalonych podwładnych,nie mogących uczestniczyć w ustnym postawieniu zadań,zadania po raz pierwszy mogą być stawiane pisemnie.
5/ Tamże.pkt.55,str.47 i pkt.61,str.52 oraz Regulamin sztabów... Op.cit.pkt.183,str.101-102 i pkt.190,str.106,a także Instrukcja o organizacji i pracy...Op.cit.pkt.38,str.27.
6/ Tamże.pkt.55,str.47 i pkt.61,str.52 oraz Dowodzenie lotnictwem część III...Op.cit.rozdz.2.12,str.69.
7/ Tamże.pkt.666,str.412 i pkt.697,str.427.

1. Zadania w zakresie zabezpieczenia technicznego i tyłowego oraz kierunki skupienia głównego wysiłku.
2. Rejony rozmieszczenia /rozwinięcia/ i przemieszczenia tyłów podczas wykonywania zadań.
3. Rejony i terminy zgromadzenia zapasów środków materiałowych oraz kolejność zaopatrywania odbiorców i sposób dowozu.
4. Limity zużycia zasadniczych rodzajów środków materiałowych.
5. Drogi dowozu i ewakuacji, terminy ich przygotowania i wydzielone do tego siły i środki.
6. Sposób i kolejność udzielania pomocy medycznej oraz ewakuacji rannych i chorych.
7. Kolejność i terminy odtworzenia gotowości technicznej i bojowej sprzętu technicznego, przede wszystkim statków powietrznych.
8. Termin gotowości tyłów do wykonywania zadań.
9. Położenie i przemieszczanie tyłowego stanowiska dowodzenia /TSD/[1].

Wytyczne udzielane są zarówno w metodzie kolejnej jak i równoległej.

Zadania zabezpieczenia technicznego i tyłowego określa się następnie na piśmie w następujących dokumentach dowodzenia:

a/ w metodzie kolejnej - w rozkazie /zarządzeniu/ technicznym i tyłowym dowódcy /po całkowitym wypracowaniu decyzji/, wydawanym jednocześnie z rozkazem /zarządzeniem/ bojowym,

b/ w metodzie równoległej - we wstępnym zarządzeniu technicznym i tyłowym zastępców dowódcy odpowiedzialnych za zabezpieczenie techniczne i tyłowe /po wypracowaniu i zatwierdzeniu zamiaru/, jednocześnie ze wstępnym zarzłdzeniem bojowym dowódcy, a następnie w rozkazie /zarządzeniu/ technicznym i tyłowym dowódcy /po całkowitym wypracowaniu decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym/, jednocześnie z rozkazem

---

1/ W lotnictwie, na szczeblu oddziału i związku taktycznego nie organizuje się TSD. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym i tyłowym oraz dowodzenie tyłami realizowane jest z SD oddziału /związku taktycznego/. Regulamin walki...Op.cit.pkt.28, str.25 i pkt.34, str.28-29.

/zarządzeniem/ bojowym.[1]

Rozkazy techniczne i tyłowe opracowywane są jedynie w przypadkach przygotowania do działań po zakończeniu wykonywania / i zabezpieczenia/ zadania poprzedniego oraz przy konieczności dokonania zasadniczych zmian w zakresie zabezpieczenia technicznego. Rozkaz techniczny i tyłowy podpisują: dowódca, szef sztabu i opracowujący go zastępcy dowódcy, odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.[2]

Zarządzenie techniczne i tyłowe opracowywane jest w przypadku otrzymania zadania /zadań/ w trakcie wykonywania zadania poprzedniego, bądź w sytuacjach nie wymagających dokonywania zasadniczych zmian w zabezpieczeniu technicznym i tyłowym, a jedynie postawienia zadań dodatkowych niektórym wykonawcom, w ramach zadań, określonych poprzednio.

Zarządzenie techniczne i tyłowe podpisują tylko zastępcy dowódcy odpowiedzialni za zabezpieczenie techniczne i tyłowe.[3]

Rozkazy /zarządzenia/ techniczne i tyłowe przedstawiane są do podpisu dowódcom pododdziałów i szefom służb /kierownikom sekcji/, po ustnym postawieniu zadań.

Odległym wykonawcom stawianych zadań wysyłane są wyciągi z tych dokumentów, w zakresie ich dotyczącym.[4]

Układ, wzór i przykład rozkazu /zarządzenia/ technicznego i tyłowego[5] przedstawiono w [redacted]. [1] opracowaniu „Układ i treść dokumentów zabezpieczenia technicznego i tyłowego zadania"

1/ W przypadkach, gdy wstępna ocena sytuacji technicznej i tyłowej oraz zamiar i wytyczne w tym zakresie pozwalają na opracowanie rozkazu /zarządzenia/ technicznego i tyłowego, dopuszcza się nie wykonywanie wstępnego zarządzenia technicznego i tyłowego, a przekazanie zadań już w postaci pełnego dokumentu rozkazodawczego. Najczęściej sytuacje takie występują podczas przygotowywania do działań w niezmienionej sytuacji technicznej i tyłowej tj. w niezmienionych /zmienionym w nieznacznym stopniu i zakresie/ systemie zabezpieczenia technicznego i tyłowego. Przedsięwzięcie to pozwoli jednocześnie na wyeliminowanie jednego z dokumentów, co jest aktualnym nakazem Sztabu Generalnego WP dotyczącym wszystkich szczebli organizacyjnych SZ PRL.

2/ Regulamin walki wojsk lądowych...Op.cit.pkt.667,str.412-413 i pkt.698,str.427 oraz Instrukcja o organizacji i pracy...Op. cit.pkt.33, str.27.

3/ Tamże.

4/ Przez oficerów sztabu /kierunkowych/ lub techniczne środki łączności. Regulamin sztabów...Op.cit.pkt.115,str.71-72.

5/ Układ, wzór i przykład wstępnego zarządzenia technicznego i tyłowego jest analogiczny. Różnica polega jedynie na stopniu szczegółowości przekazywanych informacji i stawianych zadań.

4.2. Podczas zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Kierowanie przez zastępcę dowódcy do spraw techniki i zaopatrzenia ZOT lotnictwa realizacją zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego podczas działań bojowych rozpoczyna się z chwilą osiągnięcia gotowości bojowej przez podległe służby i jednostki techniczne i tyłowe i trwa do zakończenia procesu odtwarzania gotowości bojowej ZOT lotnictwa po zakończonym wykonywaniu zadań bojowych.

Kierowanie realizacją zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego podczas prowadzenia działań bojowych obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- nadzorowanie i pomoc służbom i jednostkom tyłowym własnym i niższych szczebli w realizacji zadań zabezpieczenia tyłowego i technicznego;
- bieżące korygowanie treści i sposobów wykonywanych zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego i przekazywanie skorygowanych zadań wykonawcom.

Kierowanie realizacją zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego ZOT lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych polega na przekazywaniu podwładnym informacji i poleceń /zarządzeń, rozkazów/ związanych z wykonywanymi zadaniami zabezpieczenia technicznego i tyłowego. Przekazywane informacje mogą dotyczyć sytuacji odnoszącej się do zabezpieczenia technicznego i tyłowego bezpośrednio wpływającej na jakość realizacji zadań tego zabezpieczenia, np.: o zmianie czasu dowozu środków materiałowych do lotnisk określonego ZT lotnictwa czy oddziału. Natomiast polecenia /zarządzenia, rozkazy/ mogą dotyczyć np. zmiany drogi przemieszczania określonego rzutu zabezpieczenia naziemnego.

Zarówno informacje jak i polecenia przekazywane są podwładnym bezpośrednio przez zastępcę dowódcy ZOT lotnictwa do spraw techniki i zaopatrzenia lub na polecenie przez upoważnionych oficerów z TSD ZOT lotnictwa.

Nadzorowanie i pomoc służbom i jednostkom technicznym i tyłowym bezpośrednio podległych i niższych szczebli w realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego polega na osobistym udziale zastępcy dowódcy ZOT lotnictwa ds techniki i zaopatrzenia lub upoważnionych przez niego oficerów sztabu służb technicznych

i zaopatrzenia w realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego w tych podległych pododdziałach oraz służbach technicznych i tyłowych, gdzie sytuacja techniczna i tyłowa jest bardzo skomplikowana i wymaga częstej interwencji i pomocy osób z wyższymi kompetencjami.

Bieżące korygowanie treści wykonywanych zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego i przekazywanie skorygowanych zadań wykonawcom wynika z zachodzących zmian w sytuacji bojowej oraz technicznej i tyłowej, warunków wykonania zadania /np. spodziewane uderzenie nieprzyjaciela, niesienie pomocy innym pododdziałom i służbom technicznym i tyłowym, itp./. Polega ono na wprowadzaniu zmian /najczęściej niewielkich i z zasady wcześniej przewidywanych, w uprzednio podjętej decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym wykonania zadania bojowego i natychmiastowym przekazaniu ich wykonawcom. Zmiany te mogą dotyczyć np. przeceiowania rzutu zabezpieczenia naziemnego będącego w marszu z danego lotniska na inne, itp.

Zbieranie i studiowanie informacji przez sztab służb technicznych i tyłowych ZOT lotnictwa o sytuacji powinno być systematyczne.

Informacje o sytuacji technicznej i tyłowej podległych jednostek i służb powinny napływać do sztabu służb technicznych i tyłowych ZOT lotnictwa w miarę potrzeb i w ustalonych terminach. Po otrzymaniu należy je szybko opracować i meldować zastępcy do spraw technicznych i tyłowych ZOT lotnictwa. Opóźnienie w przekazaniu informacji może spowodować tylko utratę ich wartości, a także wpłynąć szkodliwie na przebieg i wyniki realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Wszystkie otrzymane wiadomości w sztabie służb techniki i zaopatrzenia wrysowuje się na mapę roboczą i wpisuje do dziennika działań bojowych.

Na mapę roboczą wrysowuje się tylko te wiadomości i szczegóły, które są niezbędne do pełnienia obowiązków.

Wszelkie zmiany w sytuacji w toku realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego w jednostkach i służbach podległych zastępcy do spraw technicznych i tyłowych ZOT lotnictwa lub szefowi sztabu melduje się natychmiast.

Zastępca dowódcy do spraw techniki i zaopatrzenia lub wyznaczony szef służby po opracowaniu otrzymanych wiadomości od podwład-

nych składa meldunek dowódcy ZT lotnictwa.

Dane o sytuacji melduje się wykorzystując mapę roboczą, ustnie w sposób krótki, zwięzły i dokładny, podając również czas, do jakiego się odnoszą.

Wszelkie zmiąny w uprzednio podjętej decyzji o zabezpieczeniu technicznym i tyłowym może dokonywać tylko zastępca dowódcy ZOT lotnictwa ds TiZ, o czym zobowiązany jest nastychmiast powiadomić szefa sztabu /lub dowódcę/.[1/]

1/ Regulamin walki...Op.cit., pkt.55, str.46-47.

4.3. Po wykonaniu zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku taktyczno-operacyjnego lotnictwa.

Po zakończeniu realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego określonego zadania ZOT lotnictwa sztab służb technicznych i tyłowych tego związku opracowuje meldunek /sprawozdanie/ techniczny i tyłowy.

Meldunki mogą być terminowe i doraźne, sprawozdania tylko terminowe. Meldunki terminowe i sprawozdania składa się w terminach ustalonych przez sztab nadrzędny, a meldunki doraźne - zależnie od sytuacji - z inicjatywy samego sztabu lub na specjalne żądanie sztabu nadrzędnego.

W terminowych meldunkach technicznych i tyłowych podaje się wyniki z realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, zużycie i stan zapasów środków materiałowych, poniesione straty, itp.

Meldunki opracowuje się pisemnie lub zapisuje na taśmie magnetofonowej i przekazuje do sztabu nadrzędnego środkami wojskowej poczty polowej, przez oficerów kierunkowych lub technicznymi środkami łączności.

W celu szybszego opracowania i przekazywania szczególnie przez techniczne środki łączności używa się dokumentów sformalizowanych /blankietów/ ustalonego wzoru.

W sprawozdaniu technicznym i tyłowym przedstawia się dane o działaniu, położeniu i stanie podległych jednostek i służb technicznych i tyłowych. W pierwszym punkcie sprawozdania podaje się położenie jednostek technicznych i tyłowych, charakter realizowanych zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego i wyniki. W następnych stan ludzi, straty, stan zapasów środków materiałowych w poszczególnych jednostkach i służbach podległych ZOT lotnictwa, możliwości realizacji przez nie kolejnych zadań. Podaje się również wnioski i doświadczenia z realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Studiowanie doświadczeń z realizacji zadań zabezpieczenia technicznego i tyłowego, ich opracowanie i przekazywanie do podległych jednostek i służb technicznych i tyłowych należy do obowiązków sztabu służb technicznych i tyłowych, w formie rozkazów, zarządzeń, komunikatów, wytycznych, itp.

ZAKOŃCZENIE

Zachowanie ciągłości zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego lotnictwa zależne jest od optymalnych decyzji wypracowywanych w okresie organizacji działań bojowych. Stąd też znajomość teoretycznych zasad kierowania /dowodzenia i zarządzania/ wojskami, a w szczególności organizacji działań we wszystkich dziedzinach specjalności wojskowych, w tym i zabezpieczenia technicznego i tyłowego związku operacyjno-taktycznego lotnictwa ma ułatwić organizatorom i wykonawcom zadań podejmowanie optymalnych decyzji i sprawne ich realizowanie.

Niniejsze opracowanie ma właśnie za zadanie przybliżyć obowiązujące zasady w tym zakresie i ułatwić ich poznanie.

BIBLIOGRAFIA

1. Biuletyn Informacyjny Nr 2/145. Wyd.MON 1984r.
2. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w działanach bojowych. Podręcznik - część I-IV. Wyd.ASG WP 1980÷1983r.
3. CHAMERA M. - Zabezpieczenie tyłowe WL i OPK w świetle współczesnego pola walki - PWL i OPK Nr 12/82.
4. CHAMERA M., MAŃKOWSKI R., DUDA W. - Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna STiZ lotnictwa /studium taktyczno-tyłowe/. Część I-III. Wyd.ASG WP 1989r.
5. Dowodzenie lotnictwem. Część I - Zasady, formy, metody dowodzenia lotnictwem. Wyd.ASG WP, wew.4020/86. 1986r.
6. DRĄŻCZYK W. - "Metodyka podziału i klasyfikacji zabezpieczenia" - PWL i OPK Nr 12/87. 1987r.
7. Encyklopedia Powszechna. Wyd.PWN. Warszawa 1983r.
8. GŁĄB Z. - Współczesne dowodzenie wojskami. Wyd.MON Warszawa 1974r.
9. IWANOW D.A. - Zasady dowodzenia wojskami - Wyd.MON, Warszawa 1973r.
10. Instrukcja lotnictwa - Taktyka Tyłów WL. Część I /batalion lotniczo-techniczny/. Wyd.MON, Warszawa 1960r.
11. Instrukcja lotnictwa. Służba tyłów WL. Wyd.MON 1951r.
12. Instrukcja o organizacji pracy tyłów taktycznych. Wyd.MON - 1987r.
13. KOTARBIŃSKI T. - Traktat o dobrej robocie.
14. Leksykon Wiedzy Wojskowej - Wyd.MON Warszawa 1979r.
15. MRÒZ W. - Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji systemów. Infrastruktura organów kierowania szczebla taktycznego wojsk lądowych /DZ, DPanc/ w świetle teorii organizacji i kierowania. Wyd.ASG WP.
16. MRÒZ W. - Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej - MON 1978r.
17. MRÒZ W. - Kierowanie i organizacja pracy sztabowej w okresie pokoju. Wyd.MON/Sztab Gen.1979r.
18. Praca dowódcy i sztabu WLF podczas przygotowania do działań bojowych /Podręcznik/. Wyd.Lot.2225/83. 1983r.
19. Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL. Cz.I. /dywizja, pułk/. Wyd.MON 1985r.
20. Regulamin służby sztabów WOPIL /tymczasowy/.Wyd.DWOPK 1985r.

21.Regulamin walki lotnictwa /tymczasowy/. Wyd.DWL 1980r.
22.Regulamin sztabów /tymczasowy/. Wyd.Sztab Gen.1983r.
23.Słownik terminologiczny informacji naukowej - Wyd.PIW, Warszawa 1982r.
24.Słownik języka polskiego. Wyd.PWN 1981r.
25.Słownik podstawowych terminów wojskowych. Wyd.MON 1977r.
26.Sowietskaja wojennaja encikłopedia. Wyd.Moskwa 1978r.
27.Wojennyj encikłopediczeskij słowar - Wyd.Moskwa 1984r.
28.Zabezpieczenie tyłowe w amerykańskich dywizjach pancernych i zmechanizowanych. WPZ Nr 1/183/1989r.
29.Zabezpieczenie tyłowe działań bojowych KOPK. Podręcznik. Wyd.DWOPK, Warszawa 1982r.

Wydrukowano w 6 egz.

Egz.nr 1-6 - Bibl.DZS
Wyk.płk Mańkowski
Druk: E.M.,dn.1990-08-08
Nr ks.masz.- PF 173/WL